

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

വിഷയസൂചി

1	ഗീതാധ്യാനം	3
2	അർജുനവിഷാദയോഗോ നാമ പ്രഥമോദ്യായഃ	6
3	സാംഖ്യയോഗോ നാമ ദ്വിതീയോദ്യായഃ	11
4	കർമയോഗോ നാമ തൃതീയോദ്യായഃ	19
5	ഇത്താനകർമസന്യാസയോഗോ നാമ ചതുർഥോദ്യായഃ ...	24
6	സന്യാസയോഗോ നാമ പഞ്ചമോദ്യായഃ	29
7	ധ്യാനയോഗോ നാമ ഷഷ്ഠോദ്യായഃ	32
8	ഇത്താനവിഇത്താനയോഗോ നാമ സപ്തമോദ്യായഃ	37
9	അക്ഷരബ്രഹ്മയോഗോ നാമ അഷ്ടമോദ്യായഃ	41
10	രാജവിദ്യാരാജഗുഹ്യയോഗോ നാമ നവമോദ്യായഃ	45
11	വിദ്യുതിയോഗോ നാമ ദശമോദ്യായഃ	49
12	വിശ്വരൂപദർശനയോഗോ നാമ ഏകാദശോദ്യായഃ	54
13	ഭക്തിയോഗോ നാമ ദ്വാദശോദ്യായഃ	63
14	ക്ഷേത്രക്ഷേത്രജ്ഞവിഭാഗയോഗോ നാമ ത്രയോദശോദ്യായഃ 66	
15	ഗുണത്രയവിഭാഗയോഗോ നാമ ചതുർദശോദ്യായഃ	70
16	പുരുഷോത്തമയോഗോ നാമ പഞ്ചദശോദ്യായഃ	73

17	ദൈവാസുരസമ്പദ്വിഭാഗയോഗോ നാമ ഷോഡശോദ്യായഃ .	76
18	ശ്രദ്ധാത്രയവിഭാഗയോഗോ നാമ സപ്തദശോദ്യായഃ	79
19	മോക്ഷസന്യാസയോഗോ നാമ അഷ്ടാദശോദ്യായഃ	82
20	ഗീതാമാഹാത്മ്യം	90

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

|| ഗീതാധ്യാനം ||

പാർഥായ പ്രതിബോധിതാം ഭഗവതാ
നാരായണേന സ്വയം
വ്യാസേന ഗ്രഥിതാം പുരാണമുനിനാ
മധ്യേ മഹാഭാരതം |
അദ്വൈതാമൃതവർഷിണീം ഭഗവതീം
അഷ്ടാദശാധ്യായിനീം
അംബ ത്യാമനുസന്ദധാമി ഭഗവദ് -
ഗീതേ ഭവദ്വേഷിണീം || 1 ||

നമോസ്തു തേ വ്യാസ വിശാലബുദ്ധോ
ഘൃൽലാരവിന്ദായതപത്രനേത്ര |
യേന ത്വയാ ഭാരതതൈലപൂർണ്ണഃ
പ്രജ്യാലിതോ ഇന്താനമയഃ പ്രദീപഃ || 2 ||

പ്രപന്നപാരിജാതായ തോത്രവേത്രൈകപാണയേ |
ഇന്താനമുദ്രായ കൃഷ്ണായ ഗീതാമൃതദുഹേ നമഃ || 3 ||

സർവോപനിഷദോ ഗാവോ
ദോഗ്ധാ ഗോപാലനന്ദനഃ |
പാർഥോ വത്സഃ സുധീർഭോക്താ
ദുഗ്ധം ഗീതാമൃതം മഹത് || 4 ||

വസുദേവസുതം ദേവം കംസചാണൂരമർദനം |
ദേവകീപരമാനന്ദം കൃഷ്ണം വന്ദേ ജഗദ്ഗുരും || 5 ||

ഭീഷ്മദ്രോണതടാ ജയദ്രഥജലാ
 ഗാന്ധാരനീലോത്പലാ
 ശര്യഗ്രാഹവതീ കൃപേണ വഹനീ
 കർണേന വേലാകുലാ |
 അശ്വത്ഥാമവികർണഘോരമകരാ
 ദുര്യോധനാവർതിനീ
 സോത്തിർണാ ഖലു പാണ്ഡവൈ രണനദീ
 കൈവർതകഃ കേശവഃ || 6 ||

പാരാശര്യവചഃ സരോജമമലം
 ഗീതാർഥഗന്ധോത്കടം
 നാനാഖ്യാനകകേസരം ഹരികഥാ -
 സംബോധനാബോധിതം |
 ലോകേ സജ്ജനഷ്ട്വദൈരഹരഹഃ
 പേപീയമാനം മുദാ
 ഭൂയാദ്ഭാരതപങ്കജം കലീമല -
 പ്രധ്വംസി നഃ ശ്രേയസേ || 7 ||

മുകം കരോതി വാചാലം പംഗും ലംഘയതേ ഗിരിം |
 യത്കൃപാ തമഹം വന്ദേ പരമാനന്ദമാധവം || 8 ||

യം ബ്രഹ്മാ വരുണേന്ദ്രരുദ്രമരുതഃ
 സ്തുൻവന്തി ദിവൈഃ സ്തുവൈഃ
 വേദൈഃ സാംഗപദക്രമോപനിഷദൈഃ
 ഗായന്തി യം സാമഗാഃ |
 ധ്യാനാവസ്ഥിത തദ്ഗതേന മനസാ
 പശ്യന്തി യം യോഗീനോ

യസ്യാന്തം ന വിദ്യുഃ സുരാസുരഗണാ
ദേവായ തസ്മൈ നമഃ || 9 ||

|| ഇതി ഗീതാധ്യാനം സമാപ്തം ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

|| അർജുനവിഷ്വാദയോഗോ നാമ പ്രഥമോദ്യായഃ ||

ധൃതരാഷ്ട്ര ഉവാച

ധർമക്ഷേത്രേ കुरुക്ഷേത്രേ സമവേതാ യുയുത്സവഃ |
മാമകാഃ പാണ്ഡവാശ്ചൈവ കിമകുർവത സഞ്ജയ || 1.1 ||

സഞ്ജയ ഉവാച

ദൃഷ്ട്വാ തു പാണ്ഡവാനീകം വ്യൂഢം ദുർയോധനസ്കദാ |
ആചാര്യമുപസംഗദ്യ രാജാ വചനമബ്രവീത് || 1.2 ||

പശ്യേതാം പാണ്ഡുപുത്രാണാമാചാര്യ മഹതീം ചമും |
വ്യൂഢാം ദ്രുപദപുത്രേണ തവ ശിഷ്യേണ ധീമതാ || 1.3 ||

അത്ര ശൂരാ മഹേഷ്യാസാ ഭീമാർജുനസമാ യുധി |
യുയുധാനോ വിരാടശ്ച ദ്രുപദശ്ച മഹാരഥഃ || 1.4 ||

ധൃഷ്ടകേതുശ്ചേകിതാനഃ കാശിരാജശ്ച വീര്യവാൻ |
പുരുജിത് കുമ്തിഭോജശ്ച ശൈബ്യശ്ച നരപുംഗവഃ || 1.5 ||

യുധാമന്യുശ്ച വിക്രാന്ത ഉത്തമൗജാശ്ച വീര്യവാൻ |
സൗഭദ്രോ ദ്രൗപദേയാശ്ച സർവ ഏവ മഹാരഥാഃ || 1.6 ||

അസ്മാകം തു വിശിഷ്ടാ യേ താനിബോധ ദ്വിജോത്തമ |
നായകാ മമ സൈന്യസ്യ സംജ്ഞാർഥം താൻ ബ്രവീമി തേ || 1.7 ||

ഭവാൻ ഭീഷ്മശ്ച കർണശ്ച കൃപശ്ച സമിതിഞ്ജയഃ |
അശ്വത്ഥാമാ വികർണശ്ച സൗമദത്തിസ്തമൈവ ച || 1.8 ||

അന്യേ ച ബഹവഃ ശൂരാ മദർഥേ തൃക്തജീവിതാഃ |
നാനാശസ്ത്രപ്രഹരണാഃ സർവേ യുദ്ധവിശാരദാഃ || 1.9 ||

അപർയാപ്തം തദസ്താകം ബലം ഭീഷ്മാഭിരക്ഷിതം |
പർയാപ്തം ത്വിദമേതേഷാം ബലം ഭീമാഭിരക്ഷിതം || 1.10 ||

അയനേഷു ച സർവേഷു യഥാഭാഗമവസ്ഥിതാഃ |
ഭീഷ്മമേവാഭിരക്ഷന്തു ഭവന്തഃ സർവ ഏവ ഹി || 1.11 ||

തസ്യ സഞ്ജനയൻ ഹർഷം കുരുവൃദ്ധഃ പിതാമഹഃ |
സിംഹനാദം വിനദ്യോച്ചൈഃ ശംഖം ദധ്മൗ പ്രതാപവാൻ || 1.12 ||

തതഃ ശംഖാശ്ച ഭേര്യശ്ച പണവാനകഗോമുഖാഃ |
സഹസൈവാദ്യഹൻയന്ത സ ശബ്ദസ്തുമുലോദ്ഭവത് || 1.13 ||

തതഃ ശ്വേതൈർഹയൈർയുക്തേ മഹതി സ്യന്ദനേ സ്ഥിതൗ |
മാധവഃ പാണ്ഡവശ്ചൈവ ദിവ്യൗ ശംഖൗ പ്രദധ്മതഃ || 1.14 ||

പാഞ്ചജന്യം ഹൃഷീകേശോ ദേവദത്തം ധനഞ്ജയഃ |
പൗണ്ഡ്രം ദധ്മൗ മഹാശംഖം ഭീമകർമാ വ്യകോദരഃ || 1.15 ||

അനന്തവിജയം രാജാ കുന്തിപുത്രോ യുധിഷ്ഠിരഃ |
നകുലഃ സഹദേവശ്ച സുഘോഷമണിപുഷ്പകൗ || 1.16 ||

കാശ്യശ്ച പരമേഷ്യാസഃ ശിവണ്ഡീ ച മഹാരഥഃ |
ധൃഷ്ടദ്യുമ്നോ വിരാടശ്ച സാത്യകിശ്യാപരാജിതഃ || 1.17 ||

ദ്രുപദോ ദ്രൗപദേയാശ്ച സർവശഃ പൃഥിവിപതേ |
സൗഭദ്രശ്ച മഹാബാഹുഃ ശംഖാൻ ദധ്മുഃ പൃഥക് പൃഥക് || 1.18 ||

സ ഘോഷോ ധാർതരാഷ്ട്രാണാം ഹൃദയാനി വ്യദാരയത് |
നഭശ്ച പൃഥിവിഃ ചൈവ തുമുലോദ്ഭവനുനാദയൻ || 1.19 ||

അഥ വ്യവസ്ഥിതാൻ ദൃഷ്ട്വാ ധാർതരാഷ്ട്രാൻ കപിധ്വജഃ |
പ്രവൃത്തേ ശസ്ത്രസമ്പാതേ ധനുരുദ്യമ്യ പാണ്ഡവഃ || 1.20 ||

ഹൃഷീകേശം തദാ വാക്യമിദമാഹ മഹീപതേ |

അർജുന ഉവാച
സേനയോരുഭയോർമധ്യേ രഥം സ്ഥാപയ മേച്ഛ്യത || 1.21 ||

യാവദേതാനിരീക്ഷേഽഹം യോദ്ധുകാമാനവസ്ഥിതാൻ |
കൈർമയാ സഹ യോദ്ധവ്യമസ്മിൻ രണസമുദ്യമേ || 1.22 ||

യോത്സ്യമാനാനവേക്ഷേഽഹം യ ഏത്യേത്ര സമാഗതാഃ |
ധാർതരാഷ്ട്രസ്യ ദുർബുദ്ധേർയുദ്ധേ പ്രിയചികീർഷവഃ || 1.23 ||

സഞ്ജയ ഉവാച
ഏവമുക്തോ ഹൃഷീകേശോ ഗുഡാകേശേന ഭാരത |
സേനയോരുഭയോർമധ്യേ സ്ഥാപയിത്യാ രഥോത്തമം || 1.24 ||

ഭീഷ്മദ്രോണപ്രമുഖതഃ സർവേഷാം ച മഹീക്ഷിതാം |
ഉവാച പാർഥ പശ്യൈതാൻ സമവേതാൻ കുരുനിതി || 1.25 ||

തത്രാപശ്യത് സ്ഥിതാൻ പാർഥഃ
പിത്യനഥ പിതാമഹാൻ |
ആചാർയാൻ മാതൃലാൻ ഭ്രാതൃൻ
പുത്രാൻ പൗത്രാൻ സഖീംസ്തഥാ || 1.26 ||

ശ്യാശുരാൻസുഹൃദശ്ചൈവ സേനയോരുഭയോരപി |
താൻ സമീക്ഷ്യ സ കൗന്തേയഃ സർവാൻബന്ധുനവസ്ഥിതാൻ || 1.27 ||

കൃപയാപരയാഽവിഷോ വിഷീദന്നിദമബ്രവിത് |

അർജുന ഉവാച

ദൃഷ്ട്വേമം സ്വജനം കൃഷ്ണ യുയുത്സും സമുപസ്ഥിതം || 1.28 ||

സീദന്തി മമ ഗാത്രാണി മുഖം ച പരിശുഷ്യതി |

വേപമുശ്ച ശരീരേ മേ രോമഹർഷശ്ച ജായതേ || 1.29 ||

ഗാഢധീവം സ്രംസതേ ഹസ്താത് ത്വക്ചൈവ പരിദഹ്യതേ |

ന ച ശക്നോമ്യവസ്ഥാതും ഭ്രമതീവ ച മേ മനഃ || 1.30 ||

നിമിത്താനി ച പശ്യാമി വിപരീതാനി കേശവ |

ന ച ശ്രേയോനൂപശ്യാമി ഹത്യാ സ്വജനമാഹവേ || 1.31 ||

ന കാക്ഷ്ഛേ വിജയം കൃഷ്ണ ന ച രാജ്യം സുഖാനി ച |

കിം നോ രാജ്യേന ഗോവിന്ദ കിം ഭോഗൈർജീവിതേന വാ || 1.32 ||

യേഷാമർഥേ കാക്ഷ്ഛിതം നോ രാജ്യം ഭോഗാഃ സുഖാനി ച |

ത ഇദ്വേവസ്ഥിതാ യുദ്ധേ പ്രാണാംസ്ത്യക്തയാ ധനാനി ച || 1.33 ||

ആചാർയാഃ പിതരഃ പുത്രാഃ തമൈവ ച പിതാമഹാഃ |

മാതൃലാഃ ശ്യാശുരാഃ പൗത്രാഃ ശ്യാലാഃ സംബന്ധിനസ്തഥാ || 1.34 ||

ഏതാന ഹന്തുമിച്ഛാമി ഘ്നതോപി മധുസൂദന |

അപി ത്രൈലോക്യരാജ്യസ്യ ഹേതോഃ കിം നു മഹീകൃതേ || 1.35 ||

നിഹത്യ ധാർതരാഷ്ട്രാൻ നഃ കാ പ്രീതിഃ സ്യാജ്ജനാർദന |

പാപമേവാശ്രയേദസ്മാൻ ഹത്യൈതാനാതതായിനഃ || 1.36 ||

തസ്മാന്നാർഹാ വയം ഹന്തും ധാർതരാഷ്ട്രാൻസ്വബാധവാൻ |

സ്വജനം ഹി കഥം ഹത്യാ സുഖിനഃ സ്യാമ മാധവ || 1.37 ||

യദ്യപ്യേതേ ന പശ്യന്തി ലോഭോപഹതചേതസഃ |

കുലക്ഷയകൃതം ദോഷം മിത്രദ്രോഹേ ച പാതകം || 1.38 ||

കഥം ന ജ്ഞായമസ്മാഭിഃ പാപാദസ്മാനി വർതിതും |
കുലക്ഷയകൃതം ദോഷം പ്രപശ്യദ്ഭിർജനാർദന || 1.39 ||

കുലക്ഷയേ പ്രണശ്യന്തി കുലധർമാഃ സനാതനാഃ |
ധർമേ നഷ്ടേ കുലം കൃത്സ്നമധർമോഭിഭവത്യുത || 1.40 ||

അധർമാഭിഭവാത് കൃഷ്ണ പ്രദുഷ്യന്തി കുലസ്ത്രീയഃ |
സ്ത്രീഷു ദുഷ്ടാസു വാർഷ്ണേയ ജായതേ വർണസങ്കരഃ || 1.41 ||

സങ്കരോ നരകായൈവ കുലഘ്നാനാം കുലസ്യ ച |
പതന്തി പിതരോ ഹ്യേഷാം ലുപ്തപിണ്ഡോദകക്രിയാഃ || 1.42 ||

ദോഷൈരേതൈഃ കുലഘ്നാനാം വർണസങ്കരകാരകൈഃ |
ഉത്സാദ്യന്തേ ജാതിധർമാഃ കുലധർമാശ്ച ശാശ്വതാഃ || 1.43 ||

ഉത്സന്നകുലധർമാണാം മനുഷ്യാണാം ജനാർദന |
നരകേ നിയതം വാസോ ഭവതീത്യനുശുശ്രൂമ || 1.44 ||

അഹോ ബത മഹത്പാപം കർതും വ്യവസിതാ വയം |
യദ്രാജ്യസുഖലോഭേന ഹന്തും സ്വജനമുദ്യതാഃ || 1.45 ||

യദി മാമപ്രതീകാരമശസ്ത്രം ശസ്ത്രപാണയഃ |
ധാർതരാഷ്ട്രാ രണേ ഹന്തേഃ തന്മേ ക്ഷേമതരം ഭവേത് || 1.46 ||

സഞ്ജയ ഉവാച
ഏവമുക്ത്വാർജുനഃ സംഖ്യേ രഥോപസ്ഥ ഉപാവിശത് |
വിസൃജ്യ സശരം ചാപം ശോകസംവിഗമാനസഃ || 1.47 ||

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാസുപനിഷത്സു ബ്രഹ്മവിദ്യായാം യോഗശാസ്ത്രേ
ശ്രീകൃഷ്ണാർജുനസംവാദേ അർജുനവിഷാദയോഗോ നാമ പ്രഥമോഽധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

|| സാംഖ്യയോഗോ നാമ ദ്വിതീയോദ്യായഃ ||

സഞ്ജയ ഉവാച

തം തഥാ കൃപയാവിഷ്ടമശ്രുപൂർണാകുലേക്ഷണം |
വിഷീദന്തമിദം വാക്യമുവാച മധുസൂദനഃ || 2.1 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച

കുതസ്ത്യാ കശ്ചലമിദം വിഷമേ സമുപസ്ഥിതം |
അനാർയജുഷ്ടമസ്വർഗ്യമകീർതികരമർജുന || 2.2 ||

കൈംബ്യം മാനു ഗമഃ പാർഥ നൈതത്ത്വയുപപദ്യതേ |
ക്ഷുദ്രം ഹൃദയദൗർബല്യം ത്യക്ത്വോത്തിഷ്ഠ പരന്തപ || 2.3 ||

അർജുന ഉവാച

കഥം ഭീഷ്മമഹം സംഖ്യേ ദ്രോണം ച മധുസൂദന |
ഇഷ്ടുഭിഃ പ്രതിയോത്സ്യാമി പൂജാർഹാവരിസുദന || 2.4 ||

ഗുരുനഹത്യാ ഹി മഹാനുഭാവാനു

ശ്രേയോ ഭോക്തും ദൈക്ഷ്യമപീഹ ലോകേ |
ഹത്യാർഥകാമാംസ്തു ഗുരുനിഹൈവ
ഭുഞ്ജീയ ഭോഗാൻ രുധിരപ്രദിഗ്ധാൻ || 2.5 ||

ന ചൈതദ്വിദ്മഃ കതരനോ ഗരീയോ

യദ്വാ ജയേമ യദി വാ നോ ജയേയുഃ |
യാനേവ ഹത്യാ ന ജിജീവിഷാമഃ
ത്യേവസ്ഥിതാഃ പ്രമുഖേ ധാർതരാഷ്ട്രാഃ || 2.6 ||

കാർപൺയദോഷോപഹതസ്വഭാവഃ
 പൃച്ഛാമി ത്യാം ധർമസംമൂഢചേതാഃ |
 യദ്ഭൃയഃ സ്യാന്നിശ്ചിതം ബ്രൂഹി തൻമേ
 ശിഷ്യസ്തേഹം ശാധി മാം ത്യാം പ്രപന്നം || 2.7 ||

ന ഹി പ്രപശ്യാമി മമാപനുദ്യാത്
 യച്ഛോകമുച്ഛോഷണമിന്ദ്രിയാണാം |
 അവാപ്യ ഭൂമാവസപതമൃദ്ധം
 രാജ്യം സുരാണാമപി ചാധിപത്യം || 2.8 ||

സഞ്ജയ ഉവാച
 ഏവമുക്ത്യാ ഹൃഷീകേശം ഗുഡാകേശഃ പരന്തപഃ |
 ന യോത്സ്യ ഇതി ഗോവിന്ദമുക്ത്യാ തുഷ്ണീം ബഭൂവ ഹ || 2.9 ||

തമുവാച ഹൃഷീകേശഃ പ്രഹസന്നിവ ഭാരത |
 സേനയോരുഭയോർമധ്യേ വിഷീദന്തമിദം വചഃ || 2.10 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച
 അശോച്യാനൻവശോചസ്ത്വം പ്രജ്ഞാവാദാംശ്ച ഭാഷസേ |
 ഗതാസുനഗതാസുംശ്ച നാനുശോചന്തി പണ്ഡിതാഃ || 2.11 ||

ന ത്വേവാഹം ജാതു നാസം ന ത്വം നേമേ ജനാധിപാഃ |
 ന ചൈവ ന ഭവിഷ്യാമഃ സർവേ വയമതഃ പരം || 2.12 ||

ദേഹിനോസ്തിൻയഥാ ദേഹേ കൗമാരം യൗവനം ജരാ |
 തഥാ ദേഹാന്തരപ്രാപ്തിർധീരസ്തുത്ര ന മൂഹൃതി || 2.13 ||

മാത്രാസ്തർശാസ്തു കൗന്തേയ ശീതോഷ്ണസുഖദുഃഖദാഃ |
 ആഗമാപായിനോനിത്യാസ്താംസ്തിതിക്ഷസ്വ ഭാരത || 2.14 ||

യം ഹി ന വ്യഥയന്ത്യേതേ പുരുഷം പുരുഷർഷഭ |
സമദുഃഖസുഖം ധീരം സോദ്യുതത്യായ കൽപതേ ||2.15 ||

നാസതോ വിദ്യതേ ഭാവോ നാഭാവോ വിദ്യതേ സതഃ |
ഉഭയോരപി ദൃഷ്ട്യാന്തസ്ത്വനയോസ്തുത്വദർശിഭിഃ ||2.16 ||

അവിനാശി തു തദ്വിദ്ധി യേന സർവമിദം തതം |
വിനാശമവ്യയസ്യാസ്യ ന കശ്ചിത്കർതുമർഹതി ||2.17 ||

അന്തവന്ത ഇമേ ദേഹാ നിത്യസ്യോക്താഃ ശരീരിണഃ |
അനാശിനോപ്രമേയസ്യ തസ്മാദ്യുധ്യസ്വ ഭാരത ||2.18 ||

യ ഏനം വേത്തി ഹന്താരം യശ്ചൈനം മന്യതേ ഹതം |
ഉഭൗ തൗ ന വിജ്ഞാനീതോ നായം ഹന്തി ന ഹന്യതേ ||2.19 ||

ന ജായതേ മ്രിയതേ വാ കദാചിത്
നായം ഭൂത്യാ ഭവിതാ വാ ന ഭൂയഃ |
അജ്ഞോ നിത്യഃ ശാശ്വതോഽയം പുരാണോ
ന ഹന്യതേ ഹന്യമാനേ ശരീരേ ||2.20 ||

വേദാവിനാശിനം നിത്യം യ ഏനമജ്ജമവ്യയം |
കഥം സ പുരുഷഃ പാർഥ കം ഘാതയതി ഹന്തി കം ||2.21 ||

വാസാംസി ജീർണാനി യഥാ വിഹായ
നവാനി ഗൃഹ്ണാതി നരോപരാണി |
തഥാ ശരീരാണി വിഹായ ജീർണാനി
അന്യാനി സംയാതി നവാനി ദേഹീ ||2.22 ||

നൈനം ചരിന്ദന്തി ശസ്ത്രാണി നൈനം ദഹതി പാവകഃ |
ന ചൈനം ക്ലേദയന്ത്യാപോ ന ശോഷയതി മാരുതഃ ||2.23 ||

അച്ഛേദ്യോയമദാഹ്യോയമക്ലേദ്യോശോഷ്യ ഏവ ച |
നിത്യഃ സർവഗതഃ സ്ഥാണുരചലോയം സനാതനഃ || 2.24 ||

അവ്യക്തോയമചിന്ത്യോയമവികാർയോയമുച്യതേ |
തസ്മാദേവം വിദിത്യൈനം നാനുശോചിതുമർഹസി || 2.25 ||

അഥ ചൈനം നിത്യജ്ഞാതം നിത്യം വാ മന്യസേ മൃതം |
തഥാപി ത്വം മഹാബാഹോ നൈവം ശോചിതുമർഹസി || 2.26 ||

ജാതസ്യ ഹി ധ്രുവോ മൃത്യുർധ്രുവം ജൻമ മൃതസ്യ ച |
തസ്മാദപരിഹാർയേർഥേ ന ത്വം ശോചിതുമർഹസി || 2.27 ||

അവ്യക്താദീനി ഭൂതാനി വ്യക്തമധ്യാനി ഭാരത |
അവ്യക്തനിധനാൻയേവ തത്ര കാ പരിദേവനാ || 2.28 ||

ആശ്ചര്യവത്പശ്യതി കശ്ചിദേനം
ആശ്ചര്യവദ്വദതി തഥൈവ ചാൻയഃ |
ആശ്ചര്യവചൈനമന്യഃ ശൃണോതി
ശ്രുത്വാപ്യേനം വേദ ന ചൈവ കശ്ചിത് || 2.29 ||

ദേഹീ നിത്യമവധ്യോയം ദേഹേ സർവസ്യ ഭാരത |
തസ്മാത്സർവാണി ഭൂതാനി ന ത്വം ശോചിതുമർഹസി || 2.30 ||

സ്വധർമ്മപി ചാവേക്ഷ്യ ന വികമ്പിതുമർഹസി |
ധർമ്മാദ്ധി യുദ്ധാച്ഛേയോന്യത്ക്ഷത്രിയസ്യ ന വിദ്യതേ || 2.31 ||

യദ്യുച്ഛയാ ചോപപന്നം സ്വർഗദ്വാരമപാവൃതം |
സുഖിനഃ ക്ഷത്രിയാഃ പാർഥ ലഭന്തേ യുദ്ധമീദൃശം || 2.32 ||

അഥ ചേത്യമിമം ധർമ്മ്യം സംഗ്രാമം ന കരിഷ്യസി |
തതഃ സ്വധർമ്മം കീർത്തിം ച ഹിത്യാ പാപമവാപ്സസി || 2.33 ||

അകീർത്തിം ചാപി ഭൂതാനി കഥയിഷ്യന്തി ത്യേവ്യയാം |
സംഭാവിതസ്യ ചാകീർത്തിർമരണാദതിരിച്യതേ || 2.34 ||

ഭയാഭ്രണാദുപരതം മംസ്യന്തേ ത്യാം മഹാരമാഃ |
യേഷാം ച ത്യാം ബഹുമതോ ഭൂത്യാ യാസ്യസി ലഘവം || 2.35 ||

അവാച്യവാദാംശ്ച ബഹുൻവദിഷ്യന്തി തവാഹിതാഃ |
നിന്ദന്തസ്തുവ സാമർഥ്യം തതോ ദുഃഖതരം നു കിം || 2.36 ||

ഹതോ വാ പ്രാപ്സ്യസി സ്വർഗം ജിത്വാ വാ ഭോക്ഷ്യസേ മഹിം |
തസ്മാദുത്തിഷ്ഠ കൗന്തേയ യുദ്ധായ കൃതനിശ്ചയഃ || 2.37 ||

സുഖദുഃഖേ സമേ കൃത്യാ ലാഭാലാഭൗ ജയാജയൗ |
തതോ യുദ്ധായ യുജ്യസ്വ നൈവം പാപമവാപ്സ്യസി || 2.38 ||

ഏഷാ ത്യേദിഹിതാ സാംഖ്യേ ബുദ്ധിർയോഗേ ത്വിമാം ശൃണു |
ബുദ്ധ്യാ യുക്തോ യയാ പാർഥ കർമബന്ധം പ്രഹാസ്യസി || 2.39 ||

നേഹാദിക്രമനാശോസ്തി പ്രത്യവായോ ന വിദ്യതേ |
സ്വൽപമപ്യസ്യ ധർമസ്യ ത്രായതേ മഹതോ ഭയാത് || 2.40 ||

വ്യവസായാത്മികാ ബുദ്ധിരേകേഹ കുരുനന്ദന |
ബഹുശാഖാ ഹ്യനന്താശ്ച ബുദ്ധയോവ്യവസായിനാം || 2.41 ||

യാമിമാം പുഷ്പിതാം വാചം പ്രവദന്ത്യവിപശ്ചിതഃ |
വേദവാദരതാഃ പാർഥ നാന്യദസ്തിതി വാദിനഃ || 2.42 ||

കാമാത്മാനഃ സ്വർഗപരാ ജൻമകർമഫലപ്രദാം |
ക്രിയാവിശേഷബഹുലാം ഭോഗൈശ്വർയഗതിം പ്രതി || 2.43 ||

ഭോഗൈശ്വർയപ്രസക്താനാം തയാപഹൃതചേതസാം |
വ്യവസായാത്മികാ ബുദ്ധിഃ സമാധൗ ന വിധീയതേ || 2.44 ||

ത്രൈഗുൺയവിഷയാ വേദാ നിത്രൈസ്ത്രൈഗുൺയോ ദവാർജുന |
നിർദ്വന്ദ്വാ നിത്യസത്യസ്ഥോ നിർയോഗക്ഷേമ ആത്മവാൻ || 2.45 ||

യാവാൻമഥ ഉദപാനേ സർവതഃ സമ്പ്ലുതോദകേ |
താവാനസർവേഷു വേദേഷു ബ്രാഹ്മണസ്യ വിജാനതഃ || 2.46 ||

കർമൺയേവാധികാരസ്തേ മാ ഫലേഷു കദാചന |
മാ കർമഫലഹേതുർഭൂർമാ തേ സംഗോസ്ത്വകർമണി || 2.47 ||

യോഗസ്ഥഃ കുരു കർമാണി സംഗം ത്യക്ത്വാ ധനജ്ഞയ |
സിദ്ധ്യസിദ്ധ്യോഃ സമോ ഭൂത്വാ സമത്വം യോഗ ഉച്യതേ || 2.48 ||

ദുരേണ ഹ്യവരം കർമ ബുദ്ധിയോഗാധനജ്ഞയ |
ബുദ്ധൗ ശരണമൻവിച്ഛ കൃപണാഃ ഫലഹേതവഃ || 2.49 ||

ബുദ്ധിയുക്തോ ജഹാതീഹ ഉദേ സുകൃതദുഷ്ട്യതേ |
തസ്മാദ്യോഗായ യുജ്യന്യ യോഗഃ കർമസു കൗശലം || 2.50 ||

കർമജം ബുദ്ധിയുക്താ ഹി ഫലം ത്യക്ത്വാ മനീഷിണഃ |
ജൻമബന്ധവിനിർമുക്താഃ പദം ഗച്ഛന്ത്യനാമയം || 2.51 ||

യദാ തേ മോഹകലിലം ബുദ്ധിർവ്യതിതരിഷ്യതി |
തദാ ഗന്താസി നിർവേദം ശ്രോതവ്യസ്യ ശ്രുതസ്യ ച || 2.52 ||

ശ്രുതിവിപ്രതിപന്നാ തേ യദാ സ്ഥാസ്യതി നിശ്ചലാ |
സമാധാവചലാ ബുദ്ധിസ്തദാ യോഗമവാപ്സസി || 2.53 ||

അർജുന ഉവാച
സ്ഥിതപ്രജ്ഞസ്യ കാ ഭാഷാ സമാധിസ്ഥസ്യ കേശവ |
സ്ഥിതധീഃ കിം പ്രഭാഷേത കിമാസീത വ്രജേത കിം || 2.54 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച

പ്രജഹാതി യദാ കാമാൻസർവാൻപാർഥ മനോഗതാൻ |
ആത്മൻയേവാത്മനാ തുഷ്ടഃ സ്ഥിതപ്രജ്ഞസ്തദോച്യതേ || 2.55 ||

ദുഃഖേഷ്യനുദ്വിഗമനാഃ സുഖേഷു വിഗതസ്സുഹഃ |
വീതരാഗഭയക്രാധഃ സ്ഥിതധീർമുനിരുച്യതേ || 2.56 ||

യഃ സർവത്രാനഭിസ്സേഹസ്തത്തത്പ്രാപ്യ ശുഭാശുഭം |
നാഭിനന്ദതി ന ദ്രേഷ്ടി തസ്യ പ്രജ്ഞാ പ്രതിഷ്ഠിതാ || 2.57 ||

യദാ സംഹരതേ ചായം കൂർദ്ദ്ധോംഗാനീവ സർവശഃ |
ഇന്ദ്രിയാണീന്ദ്രിയാർഥേദ്വിദ്യസ്തസ്യ പ്രജ്ഞാ പ്രതിഷ്ഠിതാ || 2.58 ||

വിഷയാ വിനിവർതന്തേ നിരാഹാരസ്യ ദേഹിനഃ |
രസവർജ്ജം രസോപ്യസ്യ പരം ദൃഷ്ട്വാ നിവർതതേ || 2.59 ||

യതതോ ഹൃപി കൗന്തേയ പുരുഷസ്യ വിപശ്ചിതഃ |
ഇന്ദ്രിയാണി പ്രചാമീനി ഹരന്തി പ്രസഭം മനഃ || 2.60 ||

താനി സർവാണി സംയദ്യ യുക്ത ആസീത മത്പരഃ |
വശേ ഹി യസ്യേന്ദ്രിയാണി തസ്യ പ്രജ്ഞാ പ്രതിഷ്ഠിതാ || 2.61 ||

ധ്യായതോ വിഷയാൻപുംസഃ സംഗസ്തേഷുപജായതേ |
സംഗാത്സജ്ഞായതേ കാമഃ കാമാത്ക്രാധോദ്വിജായതേ || 2.62 ||

ക്രാധാദ്ഭവതി സംമോഹഃ സംമോഹാത്സ്മൃതിവിഭ്രമഃ |
സ്തൃതിഭ്രംശാദ് ബുദ്ധിനാശോ ബുദ്ധിനാശാത്പ്രണശ്യതി || 2.63 ||

രാഗദ്വേഷവിമുക്തൈസ്തു വിഷയാനിന്ദ്രിയൈശ്ചരൻ |
ആത്മവശൈർവിധേയാത്മാ പ്രസാദമധിഗച്ഛതി || 2.64 ||

പ്രസാദേ സർവദുഃഖാനാം ഹാനിരന്യോപജായതേ |
പ്രസന്നചേതസോ ഹ്യാശു ബുദ്ധിഃ പര്യവതിഷ്ഠതേ || 2.65 ||

നാസ്തി ബുദ്ധിരയുക്തസ്യ ന ചായുക്തസ്യ ഭാവനാ |
ന ചാഭാവയതഃ ശാന്തിരശാന്തസ്യ കൃതഃ സുഖം || 2.66 ||

ഇന്ദ്രിയാണാം ഹി ചരതാം യൻമനോനൂവിധീയതേ |
തദസ്യ ഹരതി പ്രജ്ഞാം വായുർനാവചിവാൻഭസി || 2.67 ||

തസ്മാദ്യസ്യ മഹാബാഹോ നിഗൃഹീതാനി സർവശഃ |
ഇന്ദ്രിയാണീന്ദ്രിയാർഥേഭ്യസ്തസ്യ പ്രജ്ഞാ പ്രതിഷ്ഠിതാ || 2.68 ||

യാ നിശാ സർവഭൂതാനാം തസ്യാം ജാഗർതി സംയമീ |
യസ്യാം ജാഗ്രതി ഭൂതാനി സാ നിശാ പശ്യതോ മൂനേഃ || 2.69 ||

ആപൂർയമാണമചലപ്രതിഷ്ഠം
സമുദ്രമാപഃ പ്രവിശന്തി യദ്യത് |
തദ്യത്കാമാ യം പ്രവിശന്തി സർവേ
സ ശാന്തിമാപ്നോതി ന കാമകാമീ || 2.70 ||

വിഹായ കാമാന്യഃ സർവാൻപുമാൻശ്ചരതി നിഃസ്സൃഹഃ |
നിർമമോ നിരഹങ്കാരഃ സ ശാന്തിമധിഗച്ഛതി || 2.71 ||

ഏഷാ ബ്രാഹ്മീ സ്ഥിതിഃ പാർഥ നൈനാം പ്രാപ്യ വിമുഹ്യതി |
സ്ഥിത്യാസ്യാമന്തകാലേപി ബ്രഹ്മനിർവാണമുച്ഛതി || 2.72 ||

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാസുപനിഷത്സു ബ്രഹ്മവിദ്യായാം യോഗശാസ്ത്രേ
ശ്രീകൃഷ്ണാർജുനസംവാദേ സാംഖ്യയോഗോ നാമ ദ്വിതീയോദ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

|| കർമയോഗോ നാമ തൃതീയോദ്യായഃ ||

അർജുന ഉവാച

ജ്ഞാതസീ ചേതകർമണസ്തേ മതാ ബുദ്ധിർജനാർദന |
തത്കിം കർമണി ഘോരേ മാം നിയോജയസി കേശവ ||3.1 ||

വ്യാമിശ്രേണേവ വാക്യേന ബുദ്ധിം മോഹയസീവ മേ |
തദേകം വദ നിശ്ചിത്യ യേന ശ്രേയോഹമാപ്സുയാം ||3.2 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച

ലോക്യേസ്മിൻ ദ്വിവിധാ നിഷ്ഠാ പുരാ പ്രോക്താ മയാനൃപ |
ഇത്താനയോഗേന സാംഖ്യാനാം കർമയോഗേന യോഗിനാം ||3.3 ||

ന കർമണാമനാരംഭാന്നൈഷ്ഠർദ്യം പുരുഷോദ്യുതേ |
ന ച സന്യസനാദേവ സിദ്ധിം സമധിഗച്ഛതി ||3.4 ||

ന ഹി കശ്ചിതക്ഷണമപി ജാതു തിഷ്ഠത്യകർമകൃത് |
കാർയതേ ഹ്യവശഃ കർമ സർവഃ പ്രകൃതിജൈർഗുണൈഃ ||3.5 ||

കർമേന്ദ്രിയാണി സംയദ്യ യ ആസ്തേ മനസാ സ്മരൻ |
ഇന്ദ്രിയാർമാൻവിമുഢാത്മാ മിഥ്യാചാരഃ സ ഉച്യതേ ||3.6 ||

യസ്ത്വിന്ദ്രിയാണി മനസാ നിയമ്യാരഭത്യേർജുന |
കർമേന്ദ്രിയൈഃ കർമയോഗമസക്തഃ സ വിശിഷ്യതേ ||3.7 ||

നിയതം കുരു കർമ ത്വം കർമ ജ്ഞായോ ഹ്യകർമണം |
ശരീരയാത്രാപി ച തേ ന പ്രസിദ്ധ്യദകർമണം ||3.8 ||

യജ്ഞാർമാത്കർമണോന്യത്ര ലോകോഽയം കർമബന്ധനഃ |
തദർഥം കർമ കൗന്തേയ മുക്തസംഗഃ സമാചര ||3.9 ||

സഹയജ്ഞാഃ പ്രജാഃ സൃഷ്ട്വാ പുരോവാച പ്രജാപതിഃ |
അനേന പ്രസവിഷ്യദ്യമേഷ വോസ്ത്വിഷ്ടകാമധുക് ||3.10 ||

ദേവാൻഭാവയതാനേന തേ ദേവാ ഭാവയന്തു വഃ |
പരസ്വരം ഭാവയന്തഃ ശ്രേയഃ പരമവാക്സ്യഥ ||3.11 ||

ഇഷ്ടാൻഭോഗാൻഹി വോ ദേവാ ദാസ്യന്തേ യജ്ഞഭാവിതാഃ |
തൈർഭത്താനപ്രദായൈദ്യോ യോ ഭുങ്ക്തേ സ്തേന ഏവ സഃ ||3.12 ||

യജ്ഞശിഷ്ടാശിനഃ സന്തോ മുച്യന്തേ സർവകിൽബിഷൈഃ |
ഭുഞ്ജതേ തേ ത്വഘം പാപാ യേ പചന്ത്യാത്മകാരണാത് ||3.13 ||

അന്നാദ്ഭവന്തി ഭൂതാനി പർജൻയാദന്നസംഭവഃ |
യജ്ഞാദ്ഭവതി പർജൻയോ യജ്ഞഃ കർമസമുദ്ഭവഃ ||3.14 ||

കർമ ബ്രഹ്മോദ്ഭവം വിദ്ധി ബ്രഹ്മാക്ഷരസമുദ്ഭവം |
തസ്മാത്സർവഗതം ബ്രഹ്മ നിത്യം യജ്ഞേ പ്രതിഷ്ഠിതം ||3.15 ||

ഏവം പ്രവർത്തിതം ചക്രം നാനുവർതയതീഹ യഃ |
അഘായുരിന്ദ്രിയാരാമോ മോഘം പാർഥ സ ജീവതി ||3.16 ||

യസ്ത്യാത്മരതിരേവ സ്യാദാത്മതൃപ്തശ്ച മാനവഃ |
ആത്മൻയേവ ച സന്തുഷ്ടസ്സ്യ കാർയം ന വിദ്യതേ ||3.17 ||

നൈവ തസ്യ കൃതേനാർഥോ നാകൃതേനേഹ കശ്ചന |
ന ചാസ്യ സർവഭൂതേഷു കശ്ചിദർഥവ്യപാശ്രയഃ ||3.18 ||

തസ്മാദസക്തഃ സതതം കാർയം കർമ സമാചര |
അസക്തോ ഹ്യാചരൻകർമ പരമാപ്നോതി പൂരുഷഃ ||3.19 ||

കർമണൈവ ഹി സംസിദ്ധിമാസ്ഥിതാ ജനകാദയഃ |
ലോകസംഗ്രഹമേവാപി സമ്പശ്യൻകർതുമർഹസി || 3.20 ||

യദ്യദാചരതി ശ്രേഷ്ഠസ്തുത്തദേവേതരോ ജനഃ |
സ യത്പ്രമാണം കുരുതേ ലോകസ്തദനുവർത്തതേ || 3.21 ||

ന മേ പാർമാസ്തി കർത്തവ്യം ത്രിഷു ലോകേഷു കിഞ്ചന |
നാനവാപ്ലമവാപ്ലവ്യം വർത്ത ഏവ ച കർമണി || 3.22 ||

യദി ഹൃഹം ന വർതേയം ജാതു കർമൺയതന്ദ്രിതഃ |
മമ വർത്താനുവർത്തന്തേ മനുഷ്യാഃ പാർഥ സർവശഃ || 3.23 ||

ഉത്സീദേയുരിമേ ലോകാ ന കുർയാം കർമ ചേദഹം |
സങ്കരസ്യ ച കർതാ സ്യാമുപഹൻയാമിമാഃ പ്രജാഃ || 3.24 ||

സക്താഃ കർമൺയവിദ്യാംസോ യഥാ കുർവന്തി ഭാരത |
കുർയാദ്വിദ്യാംസ്തഥ്വസക്തശ്ചികീർഷുർലോകസംഗ്രഹം || 3.25 ||

ന ബുദ്ധിദേദം ജനയേദജ്ഞാനാം കർമസംഗിനാം |
ജോഷയേത്സർവകർമാണി വിദ്യാൻയുക്തഃ സമാചരൻ || 3.26 ||

പ്രകൃതേഃ ക്രിയമാണാനി ഗുണൈഃ കർമാണി സർവശഃ |
അഹങ്കാരവിമുഢാത്മാ കർത്യാഹമിതി മന്യതേ || 3.27 ||

തത്ത്വവിത്തു മഹാബാഹോ ഗുണകർമവിഭാഗയോഃ |
ഗുണാ ഗുണേഷു വർത്തന്ത ഇതി മത്യാ ന സജ്ജതേ || 3.28 ||

പ്രകൃതേർഗുണസംമുഢാഃ സജ്ജന്തേ ഗുണകർമസു |
താനകൃത്സ്നവിദോ മന്ദാൻകൃത്സ്നവിന വിചാലയേത് || 3.29 ||

മയി സർവാണി കർമാണി സന്യസ്യാദ്യാത്മചേതസാ |
നിരാശീർനിർമമോ ഭൂത്യാ യുദ്യന്ത്യ വിഗതജ്വരഃ || 3.30 ||

യേ മേ മതമിദം നിത്യമനുതിഷ്ഠന്തി മാനവാഃ |
ശ്രദ്ധാവന്തോനസൂയന്തോ മുച്യന്തേ ത്യേപി കർമഭിഃ ||3.31 ||

യേ ത്യേതദഭ്യസൂയന്തോ നാനുതിഷ്ഠന്തി മേ മതം |
സർവജ്ഞാനവിമുഢാഽസ്സാൻവിദ്ധി നഷ്ടാനചേതസഃ ||3.32 ||

സദ്യശം ചേഷുതേ സ്വസ്യാഃ പ്രകൃതേർജ്ഞാനവാനപി |
പ്രകൃതിം യാന്തി ഭൂതാനി നിഗ്രഹഃ കിം കരിഷ്യതി ||3.33 ||

ഇന്ദ്രിയസ്യേന്ദ്രിയസ്യാർഥേ രാഗദ്വേഷൗ വ്യവസ്ഥിതൗ |
തയോർന വശമാഗച്ഛേത്തൗ ഹ്യസ്യ പരിപന്മിനൗ ||3.34 ||

ശ്രോയാൻസ്വധർമോ വിഗുണഃ പരധർമാത്സ്വനുഷ്ഠിതാത് |
സ്വധർമേ നിധനം ശ്രേയഃ പരധർമോ ഭയാവഹഃ ||3.35 ||

അർജുന ഉവാച
അഥ കേന പ്രയുക്തോഽയം പാപം ചരതി പൂരുഷഃ |
അനിച്ഛന്നപി വാർഷ്ണേയ ബലാദിവ നിയോജിതഃ ||3.36 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച
കാമ ഏഷ ക്രോധ ഏഷ രജോഗുണസമുദ്ഭവഃ |
മഹാശനോ മഹാപാപ്താ വിദ്വേദനമിഹ വൈരിണം ||3.37 ||

ധുമേനാവിധതേ വഹ്നിർയഥാദർശോ മലേന ച |
യഥോൽബേനാവൃതോ ഗർഭസ്തഥാ തേനേദമാവൃതം ||3.38 ||

ആവൃതം ജ്ഞാനമേതേന ജ്ഞാനിനോ നിത്യവൈരിണാ |
കാമരൂപേണ കൗന്തേയ ദുഷ്ടൂരേണാനലേന ച ||3.39 ||

ഇന്ദ്രിയാണി മനോ ബുദ്ധിരസ്യാധിഷ്ഠാനമുച്യതേ |
ഏതൈർവിമോഹയത്യേഷ ജ്ഞാനമാവൃത്യ ദേഹിനം ||3.40 ||

തസ്മാത്ത്വമിന്ദ്രിയാൺയാദൗ നിയമ്യ ഭരതർഷഭ |
പാപ്ചാനം പ്രജഹി ഹ്യേനം ഇത്ഥാനവിഇത്ഥാനനാശനം ||3.41 ||

ഇന്ദ്രിയാണി പരാൺയാഹുരിന്ദ്രിയേഭ്യഃ പരം മനഃ |
മനസസ്തു പരാ ബുദ്ധിർയോ ബുദ്ധോഃ പരതസ്തു സഃ ||3.42 ||

ഏവം ബുദ്ധോഃ പരം ബുദ്ധ്യാ സംസ്കൃത്യാത്ഥാനമാത്ഥനാ |
ഇഹി ശത്രും മഹാബാഹോ കാമരൂപം ദുരാസദം ||3.43 ||

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാസുപനിഷത്സു ബ്രഹ്മവിദ്യായാം യോഗശാസ്ത്രേ
ശ്രീകൃഷ്ണാർജുനസംവാദേ കർമയോഗോ നാമ തൃതീയോദ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

|| ഇത്താനകർമസന്യാസയോഗോ നാമ ചതുർഥോധ്യായഃ ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച

ഇമം വിവസ്വതേ യോഗം പ്രോക്തവാനഹമവ്യയം |
വിവസ്യാൻമനവേ പ്രാഹ മനുരിക്ഷ്യാകവ്യേബ്രവീത് || 4.1 ||

ഏവം പരമ്പരാപ്രാപ്തമിമം രാജർഷയോ വിദുഃ |
സ കാലേനേഹ മഹതാ യോഗോ നഷ്ടഃ പരന്തപ || 4.2 ||

സ ഏവ്വായം മയാ ത്യേദ്യ യോഗഃ പ്രോക്തഃ പുരാതനഃ |
ഭക്ത്യോസി മേ സഖാ ചേതി രഹസ്യം ഹ്യേതദുത്തമം || 4.3 ||

അർജുന ഉവാച
അപരം ഭവതോ ജൻമ പരം ജൻമ വിവസ്വതഃ |
കഥമേതദിജ്ഞാനീയാം ത്വമാദൗ പ്രോക്തവാനിതി || 4.4 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച
ബഹൂനി മേ വ്യതീതാനി ജൻമാനി തവ ചാർജുന |
താൻയഹം വേദ സർവാണി ന ത്വം വേത്ഥ പരന്തപ || 4.5 ||

അജ്ഞാപി സന്നവ്യയാത്മാ ഭൂതാനാമീശ്വരോപി സൻ |
പ്രകൃതിം സ്യാമധിഷ്ഠായ സംഭവാദ്യാത്മമായയാ || 4.6 ||

യദാ യദാ ഹി ധർമസ്യ ഗ്ലാനിർഭവതി ഭാരത |
അഭ്യുത്ഥാനമധർമസ്യ തദാത്മാനം സൃജാദ്യഹം || 4.7 ||

പരിത്രാണായ സാധൂനാം വിനാശായ ച ദുഷ്ട്യതാം |
ധർമസംസ്ഥാപനാർഥായ സംഭവാമി യുഗേ യുഗേ || 4.8 ||

ഇൻമ കർമ ച മേ ദിവ്യമേവം യോ വേത്തി തത്ത്വതഃ |
ത്യക്ത്വാ ദേഹം പുനർജൻമ നൈതി മാമേതി സോർജ്ജുന || 4.9 ||

വീതരാഗഭയക്രാധാ മൻമയാ മാമുപാശ്രിതാഃ |
ബഹവോ ഇതാനതപസാ പുതാ മദ്ഭാവമാഗതാഃ || 4.10 ||

യേ യഥാ മാം പ്രപദ്യന്തേ താംസ്തമൈവ ഭജാമ്യഹം |
മമ വർത്താനുവർതന്തേ മനുഷ്യാഃ പാർഥ സർവശഃ || 4.11 ||

കാക്ഷ്ണന്തഃ കർമണാം സിദ്ധിം യജ്ഞ ഇഹ ദേവതാഃ |
ക്ഷിപ്രം ഹി മാനുഷേ ലോകേ സിദ്ധിർഭവതി കർമജാ || 4.12 ||

ചാതുർവർണ്യം മയാ സൃഷ്ടം ഗുണകർമവിഭാഗശഃ |
തസ്യ കർതാരമപി മാം വിദ്യകർതാരമവ്യയം || 4.13 ||

ന മാം കർമാണി ലിമ്പന്തി ന മേ കർമഫലേ സ്സൃഹാ |
ഇതി മാം യോഭിജ്ഞാനാതി കർമഭിർന സ ബധ്യതേ || 4.14 ||

ഏവം ഇതോത്വാ കൃതം കർമ പൂർവൈരപി മുമുക്ഷുഭിഃ |
കുരു കർമൈവ തസ്താത്ത്വം പൂർവൈഃ പൂർവതരം കൃതം || 4.15 ||

കിം കർമ കിമകർമേതി കവയോപ്യത്ര മോഹിതാഃ |
തത്തേ കർമ പ്രവക്ഷ്യാമി യജ്ഞ്ഞോത്വാ മോക്ഷ്യസ്യേശുഭാത് || 4.16 ||

കർമണോ ഹൃപി ബോദ്ധവ്യം ബോദ്ധവ്യം ച വികർമണഃ |
അകർമണശ്ച ബോദ്ധവ്യം ഗഹനാ കർമണോ ഗതിഃ || 4.17 ||

കർമൺയകർമ യഃ പശ്യേദകർമണി ച കർമ യഃ |
സ ബുദ്ധിമാൻമനുഷ്യേഷു സ യുക്തഃ കൃത്സ്നകർമകൃത് || 4.18 ||

യസ്യ സർവേ സമാരംഭാഃ കാമസങ്കൽപവർജ്ജിതാഃ |
ഇതാനാഗ്നിദഗ്ധകർമാണം തമാഹുഃ പണ്ഡിതം ബുധാഃ || 4.19 ||

ത്യക്ത്വാ കർമഫലാസംഗം നിത്യതുഷ്ണോ നിരാശ്രയഃ |
കർമൺയദിപ്രവൃത്തോഽപി നൈവ കിഞ്ചിത്കരോതി സഃ || 4.20 ||

നിരാശീര്യതചിത്താത്മാ ത്യക്തസർവപരിഗ്രഹഃ |
ശാരീരം കേവലം കർമ കുർവന്നാപ്നോതി കിൽബിഷം || 4.21 ||

യദ്യുച്ഛാലാഭസന്തുഷ്ടോ ദ്വന്ദ്വാതീതോ വിമത്സരഃ |
സമഃ സിദ്ധാവസിദ്ധൗ ച കൃത്യാപി ന നിബധ്യതേ || 4.22 ||

ഗതസംഗസ്യ മുക്തസ്യ ഇതാനാവസ്ഥിതചേതസഃ |
യഇതായാചരതഃ കർമ സമഗ്രം പ്രവിലീയതേ || 4.23 ||

ബ്രഹ്മാർപണം ബ്രഹ്മ ഹവിർബ്രഹ്മാഗ്നൗ ബ്രഹ്മണാ ഹുതം |
ബ്രഹ്മൈവ തേന ഗന്തവ്യം ബ്രഹ്മ കർമ സമാധിനാ || 4.24 ||

ദൈവമേവാപരേ യഇണം യോഗിനഃ പര്യുപാസതേ |
ബ്രഹ്മാഗ്നാവപരേ യഇണം യജ്ഞൈനൈവോപജുഹ്വതി || 4.25 ||

ശ്രോത്രാദീനീന്ദ്രിയാൺയന്യേ സംയമാഗ്നിഷു ജുഹ്വതി |
ശബ്ദാദീൻവിഷയാനന്യ ഇന്ദ്രിയാഗ്നിഷു ജുഹ്വതി || 4.26 ||

സർവാണീന്ദ്രിയകർമാണി പ്രാണകർമാണി ചാപരേ |
ആത്മസംയമയോഗാഗ്നൗ ജുഹ്വതി ഇതാനദീപിതേ || 4.27 ||

ദ്രവ്യയഇതാസ്തപോയഇതോ യോഗയഇതാസ്തമാപരേ |
സ്യാധ്യായഇതാനയഇതാശ്ച യതയഃ സംശിതവ്രതാഃ || 4.28 ||

അപാനേ ജുഹ്വതി പ്രാണം പ്രാണേഽപാനം തമാപരേ |
പ്രാണാപാനഗതീ രുദ്ധ്യാ പ്രാണായാമപരായണാഃ || 4.29 ||

അപരേ നിയതാഹാരാഃ പ്രാണാൻപ്രാണേഷു ജുഹ്വതി |
സർവ്വേപ്യേതേ യജ്ഞവിദോ യജ്ഞക്ഷപിതകൽമഷാഃ || 4.30 ||

യജ്ഞശിഷ്ടാമൃതഭുജോ യാന്തി ബ്രഹ്മ സനാതനം |
നായം ലോകോസ്ത്വയജ്ഞസ്യ കുത്വോന്യഃ കുരുസത്തമ || 4.31 ||

ഏവം ബഹുവിധാ യജ്ഞാ
വിതതാ ബ്രഹ്മണോ മുഖേ |
കർമ്മജാൻവിദ്ധി താൻസർവാൻ
ഏവം ഇതാത്യാ വിമോക്ഷ്യസേ || 4.32 ||

ശ്രോയാന്ദ്രവ്യമയാദ്യജ്ഞാഇജ്ഞാനയജ്ഞഃ പരന്തപ |
സർവം കർമാഖിലം പാർഥ ഇതാനേ പരിസമാപ്യതേ || 4.33 ||

തദ്വിദ്ധി പ്രണിപാതേന പരിപ്രശ്നേന സേവയാ |
ഉപദേക്ഷ്യന്തി തേ ഇതാനം ഇതാനിനസ്തത്ത്വദർശിനഃ || 4.34 ||

യജ്ഞാത്യാ ന പുനർമോഹമേവം യാസ്യസി പാണ്ഡവ |
യേന ഭൂതാൻയശേഷേണ ദ്രക്ഷ്യസ്യാത്മൻയഥോ മയി || 4.35 ||

അപി ചേദസി പാപേഭ്യഃ സർവ്വേഭ്യഃ പാപകൃത്തമഃ |
സർവം ഇതാനപ്സവേനൈവ വൃജിനം സന്തരിഷ്യസി || 4.36 ||

യഥൈധാംസി സമിദ്ധ്യാഗ്നിർഭസ്മസാത്കുരുത്യേർജുന |
ഇതാനാഗ്നിഃ സർവകർമാണി ഭസ്മസാത്കുരുതേ തഥാ || 4.37 ||

ന ഹി ഇതാനേന സദ്യശം പവിത്രമിഹ വിദ്യതേ |
തത്ത്വയം യോഗസംസിദ്ധഃ കാലേനാത്മനി വിന്ദതി || 4.38 ||

ശ്രദ്ധാവാൻ ലഭതേ ഇതാനം തത്പരഃ സംയതേന്ദ്രിയഃ |
ഇതാനം ലബ്ധ്വാ പരാം ശാന്തിമചിരേണാധിഗച്ഛതി || 4.39 ||

അജ്ഞാശ്ചാശ്രദ്ധാനശ്ച സംശയാത്മാ വിനശ്യതി |
നായം ലോകോന്മീ ന പരോ ന സുഖം സംശയാത്മനഃ || 4.40 ||

യോഗസന്യസ്തകർമാണം ഇതാനസംചരിനസംശയം |
ആത്മവന്തം ന കർമാണി നിബധ്നന്തി ധനഞ്ജയ || 4.41 ||

തസ്മാദജ്ഞാനസംഭൂതം ഹൃത്സ്ഥം ഇതാനാസിനാസ്ത്മനഃ |
ചരിത്യൈനം സംശയം യോഗമാതിഷ്ടോത്തിഷ്ഠ ഭാരത || 4.42 ||

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാസുപനിഷത്സു ബ്രഹ്മവിദ്യായാം യോഗശാസ്ത്രേ
ശ്രീകൃഷ്ണാർജുനസംവാദേ ഇതാനകർമസന്യാസയോഗോ നാമ
ചതുർഥോഽധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

|| സന്നാസയോഗോ നാമ പഞ്ചമോദ്യായഃ ||

അർജുന ഉവാച

സന്നാസം കർമ്മണാം കൃഷ്ണ പുനർയോഗം ച ശംസസി |
യദ്ഭക്തേഃ ഏതയോരേകം തൻമേ ബ്രൂഹി സുനിശ്ചിതം || 5.1 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച

സന്നാസഃ കർമ്മയോഗശ്ച നിഃശ്രേയസകരാവുഭൗ |
തയോസ്തു കർമ്മസന്നാസാത്കർമ്മയോഗോ വിശിഷ്യതേ || 5.2 ||

ജ്ഞായഃ സ നിത്യസന്നാസീ യോ ന ഭവ്യഷ്ടി ന കാഷ്ഠി |
നിർദ്വന്ദ്വാ ഹി മഹാബാഹോ സുഖം ബന്ധാത്പ്രമുച്യതേ || 5.3 ||

സാംഖ്യയോഗൗ പൃഥഗ്ബാലാഃ പ്രവദന്തി ന പണ്ഡിതാഃ |
ഏകമപ്യാസ്ഥിതഃ സമ്യഗുദയോർവിന്ദതേ ഫലം || 5.4 ||

യത്സാംഖ്യൈഃ പ്രാപ്യതേ സ്ഥാനം തദ്ഭ്യാഗൈരപി ഗമ്യതേ |
ഏകം സാംഖ്യം ച യോഗം ച യഃ പശ്യതി സ പശ്യതി || 5.5 ||

സന്നാസസ്തു മഹാബാഹോ ദുഃഖമാപ്തമയോഗതഃ |
യോഗയുക്തോ മൂനിർബ്രഹ്മ ന ചിരേണാധിഗച്ഛതി || 5.6 ||

യോഗയുക്തോ വിശുദ്ധാത്മാ വിജിതാത്മാ ജിതേന്ദ്രിയഃ |
സർവഭൂതാത്മഭൂതാത്മാ കുർവന്നപി ന ലിപ്യതേ || 5.7 ||

നൈവ കിഞ്ചിത്കരോമീതി യുക്തോ മന്യേത തത്ത്വവിത് |
പശ്യത്ശൃണുവൻസ്പൃശഞ്ജിഘ്രന്നശ്നൻഗച്ഛൻസ്വപത്ശ്വസൻ || 5.8 ||

പ്രലപൻവിസൃജൻഗൃഹ്ണന്നുൻമിഷന്നിമിഷന്നപി |
ഇന്ദ്രിയാണീന്ദ്രിയാർഥേഷു വർത്തന്ത ഇതി ധാരയൻ ||5.9 ||

ബ്രഹ്മൺയാധായ കർമാണി സംഗം ത്യക്ത്വാ കരോതി യഃ |
ലിപ്യതേ ന സ പാപേന പദ്മപത്രമിവാംഭസാ ||5.10 ||

കായേന മനസാ ബുദ്ധ്യാ കേവലൈരിന്ദ്രിയൈരപി |
യോഗിനഃ കർമ കുർവന്തി സംഗം ത്യക്ത്വായ്ത്ഥശുദ്ധയേ ||5.11 ||

യുക്തഃ കർമഫലം ത്യക്ത്വാ ശാന്തിമാപ്നോതി നൈഷികീം |
അയുക്തഃ കാമകാരേണ ഫലേ സക്തോ നിബധ്യതേ ||5.12 ||

സർവകർമാണി മനസാ സന്യസ്യാന്തേ സുഖം വശീ |
നവദ്വാരേ പുരേ ദേഹീ നൈവ കുർവന്ന കാരയൻ ||5.13 ||

ന കർത്യത്വം ന കർമാണി ലോകസ്യ സൃജതി പ്രഭുഃ |
ന കർമഫലസംയോഗം സ്വഭാവസ്തു പ്രവർത്തതേ ||5.14 ||

നാദത്തേ കസ്യചിത്പാപം ന ചൈവ സുകൃതം വിഭുഃ |
അജ്ഞാനേനാവൃതം ഇജ്ഞാനം തേന മുഹ്യന്തി ജന്തവഃ ||5.15 ||

ഇജ്ഞാനേന തു തദജ്ഞാനം യേഷാം നാശിതമാത്മനഃ |
തേഷാമാദിത്യവജ്ജ്ഞാനം പ്രകാശയതി തത്പരം ||5.16 ||

തദ്ബുദ്ധയസ്സദാത്മാനസ്തന്നിഷ്ടാസ്തത്പരായണാഃ |
ഗച്ഛന്ത്യപുനരാവൃത്തിം ഇജ്ഞാനനിർധൂതകൽമഷാഃ ||5.17 ||

വിദ്യാവിനയസമ്പന്നേ ബ്രാഹ്മണേ ഗവി ഹസ്തിനി |
ശൂനി ചൈവ ശ്യാപാകേ ച പണ്ഡിതാഃ സമദർശിനഃ ||5.18 ||

ഇഹൈവ തൈർജ്ജിതഃ സർഗോ യേഷാം സാമ്യേ സ്ഥിതം മനഃ |
നിർഭോഷം ഹി സമം ബ്രഹ്മ തസ്യാദ് ബ്രഹ്മണി തേ സ്ഥിതാഃ ||5.19 ||

ന പ്രഹൃഷ്യേത്പ്രിയം പ്രാപ്യ നോദ്ദിജേത്പ്രാപ്യ ചാപ്രിയം |
സ്ഥിരബുദ്ധിരസംമുഖോ ബ്രഹ്മവിദ് ബ്രഹ്മണി സ്ഥിതഃ ||5.20 ||

ബാഹ്യസ്പർശേഷ്യസക്താത്മാ വിന്ദത്യാത്മനി യത്സുഖം |
സ ബ്രഹ്മയോഗയുക്താത്മാ സുഖമക്ഷയമശ്നുതേ ||5.21 ||

യേ ഹി സംസ്पर्ശജാ ഭോഗാ ദുഃഖയോനയ ഏവ തേ |
ആദ്യന്തവന്തഃ കൗന്തേയ ന തേഷു രമതേ ബുധഃ ||5.22 ||

ശക്നോതീഹൈവ യഃ സോഽധും പ്രാക് ശരീരവിമോക്ഷണാത് |
കാമക്രാധോദ്ഭവം വേഗം സ യുക്തഃ സ സുഖീ നരഃ ||5.23 ||

യോന്തഃസുഖോന്തരാരാമസ്തമാന്തർജ്ജ്യാതിരേവ യഃ |
സ യോഗീ ബ്രഹ്മനിർവാണം ബ്രഹ്മഭൂതോഽധിഗച്ഛതി ||5.24 ||

ലഭന്തേ ബ്രഹ്മനിർവാണമൃഷയഃ ക്ഷീണകൽമഷാഃ |
ചരിന്നദ്വൈധാ യതാത്മാനഃ സർവഭൂതഹിതേ രതാഃ ||5.25 ||

കാമക്രാധവിയുക്താനാം യതീനാം യതചേതസാം |
അഭിതോ ബ്രഹ്മനിർവാണം വർതതേ വിദിതാത്മാനാം ||5.26 ||

സ്പർശാൻകൃത്യാ ബഹിർബാഹ്യാംശ്ചക്ഷുശ്ചൈവാന്തരേ ഭൂവോഃ |
പ്രാണാപാനൗ സമൗ കൃത്യാ നാസാദ്യന്തരചാരിണൗ ||5.27 ||

യതേന്ദ്രിയമനോബുദ്ധിർമുനിർമോക്ഷപരായണഃ |
വിഗതേച്ഛാഭയക്രാധോ യഃ സദാ മുകുത ഏവ സഃ ||5.28 ||

ഭോക്താരം യജ്ഞതപസാം സർവലോകമഹേശ്വരം |
സുഹൃദം സർവഭൂതാനാം ഇണാത്യാ മാം ശാന്തിമുച്ഛതി ||5.29 ||

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാസുപനിഷത്സു ബ്രഹ്മവിദ്യായാം യോഗശാസ്ത്രേ
ശ്രീകൃഷ്ണാർജുനസംവാദേ സന്യാസയോഗോ നാമ പഞ്ചമോഽധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

|| ധ്യാനയോഗോ നാമ ഷഷ്ഠോഽധ്യായഃ ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച

അനാശ്രിതഃ കർമ്മഫലം കാർയം കർമ്മ കരോതി യഃ |
സ സന്നയാസീ ച യോഗീ ച ന നിരഗ്നിർന ചാക്രിയഃ || 6.1 ||

യം സന്നയാസമിതി പ്രാഹുർയോഗം തം വിദ്ധി പാണ്ഡവ |
ന ഹ്യസന്ന്യസ്തസങ്കൽപോ യോഗീ ഭവതി കശ്ചന || 6.2 ||

ആരുരുകേഷാർമുനേർയോഗം കർമ്മ കാരണമുച്യതേ |
യോഗാരുഢ്യസ്യ തസ്യൈവ ശമഃ കാരണമുച്യതേ || 6.3 ||

യദാ ഹി നേന്ദ്രിയാർഥേഷു ന കർമ്മസ്വനുഷ്ഠജ്ജതേ |
സർവസങ്കൽപസന്നയാസീ യോഗാരുഢ്യസ്തദോച്യതേ || 6.4 ||

ഉദ്ധരേദാന്തനാന്താനം നാന്താനമവസാദയേത് |
ആത്മൈവ ഹ്യാത്മനോ ബന്ധുരാത്മൈവ രിപുരാത്മനഃ || 6.5 ||

ബന്ധുരാത്മാത്മനസ്സ്യ യേനാത്മൈവാത്മനാ ജിതഃ |
അനാത്മനസ്സു ശത്രുത്യേ വർതേതാത്മൈവ ശത്രുവത് || 6.6 ||

ജിതാത്മനഃ പ്രശാന്തസ്യ പരമാത്മാ സമാഹിതഃ |
ശീതോഷ്ണസുഖദുഃഖേഷു തമാ മാനാപമാനയോഃ || 6.7 ||

ഇത്താനവിഇത്താനത്യപ്ലാത്മാ കൂടസ്ഥോ വിജിതേന്ദ്രിയഃ |
യുക്ത ഇത്യുച്യതേ യോഗീ സമലോഷ്യാശൂകാഞ്ചനഃ || 6.8 ||

സുഹൃൻമിത്രാർയുദാസീനമധ്യസ്ഥദ്വേഷ്യബന്ധുഷു |
സാധുഷ്യപി ച പാപേഷു സമബുദ്ധിർവിശിഷ്യതേ || 6.9 ||

യോഗീ യുഞ്ജിത സതതമാത്മാനം രഹസി സ്ഥിതഃ |
ഏകാകീ യതചിത്താത്മാ നിരാശീരപരിഗ്രഹഃ || 6.10 ||

ശുചൗ ദേശേ പ്രതിഷ്ഠാപ്യ സ്ഥിരമാസനമാത്മനഃ |
നാത്യുച്ഛിതം നാതിനീചം ചൈലാജിനകുശോത്തരം || 6.11 ||

തത്രൈകാഗ്രം മനഃ കൃത്യാ യതചിത്തേന്ദ്രിയക്രിയഃ |
ഉപവിശ്യാസനേ യുഞ്ജ്യാദ്യോഗമാത്മവിശുദ്ധയേ || 6.12 ||

സമം കായശിരോഗ്രീവം ധാരയന്നചലം സ്ഥിരഃ |
സമ്പ്രേക്ഷ്യ നാസികാഗ്രം സ്വം ദിശശ്ചാനവലോകയൻ || 6.13 ||

പ്രശാന്താത്മാ വിഗതദീർബ്രഹചാരിവ്രതേ സ്ഥിതഃ |
മനഃ സംയദ്യ മച്ചിത്തോ യുക്ത ആസീത മത്പരഃ || 6.14 ||

യുഞ്ജന്നേവം സദാത്മാനം യോഗീ നിയതമാനസഃ |
ശാന്തിം നിർവാണപരമാം മത്സംസ്ഥാമധിഗച്ഛതി || 6.15 ||

നാത്യശ്ശതസ്തു യോഗോസ്തി ന ചൈകാന്തമനശ്ശതഃ |
ന ചാതിസ്യപ്ലശീലസ്യ ജാഗ്രതോ നൈവ ചാർജുന || 6.16 ||

യുക്താഹാരവിഹാരസ്യ യുക്തചേഷ്ടസ്യ കർമസു |
യുക്തസ്വപ്നാവബോധസ്യ യോഗോ ഭവതി ദുഃഖഹാ || 6.17 ||

യദാ വിനിയതം ചിത്തമാത്മന്യേവാവതിഷ്ഠതേ |
നിഃസ്സുഹഃ സർവകാമേദ്യോ യുക്ത ഇത്യുച്യതേ തദാ || 6.18 ||

യഥാ ദീപോ നിവാതസ്ഥോ നേംഗതേ സോപമാ സ്മൃതാ |
യോഗിനോ യതചിത്തസ്യ യുഞ്ജതോ യോഗമാത്മനഃ || 6.19 ||

യത്രോപരമതേ ചിത്തം നിരുദ്ധം യോഗസേവയാ |
യത്ര ചൈവാത്മനാത്മാനം പശ്യന്നാത്മനി തുഷ്യതി || 6.20 ||

സുഖമാത്യന്തികം യത്തദ് ബുദ്ധിഗ്രാഹ്യമതീന്ദ്രിയം |
വേത്തി യത്ര ന ചൈവായം സ്ഥിതശ്ചലതി തത്ത്വതഃ || 6.21 ||

യം ലബ്ധ്യാ ചാപരം ലാഭം മന്യതേ നാധികം തതഃ |
യസ്മിൻസ്ഥിതോ ന ദുഃഖേന ഗുരുണാപി വിചാൽയതേ || 6.22 ||

തം വിദ്യാദ് ദുഃഖസംയോഗവിയോഗം യോഗസംജ്ഞിതം |
സ നിശ്ചയേന യോക്തവ്യോ യോഗോന്വിർവിണ്ണചേതസാ || 6.23 ||

സങ്കൽപപ്രഭവാൻകാമാംസ്സ്യക്ത്യാ സർവാനശേഷതഃ |
മനസൈവേന്ദ്രിയഗ്രാമം വിനിയമ്യ സമന്തതഃ || 6.24 ||

ശന്നൈഃ ശന്നൈരുപരമേദ് ബുദ്ധ്യാ ധൃതിഗൃഹീതയാ |
ആത്മസംസ്ഥം മനഃ കൃത്യാ ന കിഞ്ചിദപി ചിന്തയേത് || 6.25 ||

യതോ യതോ നിശ്ചരതി മനശ്ചഞ്ചലമസ്ഥിരം |
തതസ്തതോ നിയമ്യൈതദാത്മന്യേവ വശം നയേത് || 6.26 ||

പ്രശാന്തമനസം ഹ്യേനം യോഗിനം സുഖമുത്തമം |
ഉപൈതി ശാന്തരജസം ബ്രഹ്മഭൂതമകൽമഷം || 6.27 ||

യുഞ്ജന്നേവം സദാത്മാനം യോഗീ വിഗതകൽമഷഃ |
സുഖേന ബ്രഹ്മസംസ്കർശമത്യന്തം സുഖമക്ലുതേ || 6.28 ||

സർവഭൂതസ്ഥമാത്മാനം സർവഭൂതാനി ചാത്മനി |
ഈക്ഷതേ യോഗയുക്താത്മാ സർവത്ര സമദർശനഃ || 6.29 ||

യോ മാം പശ്യതി സർവത്ര സർവം ച മയി പശ്യതി |
തസ്യാഹം ന പ്രണശ്യാമി സ ച മേ ന പ്രണശ്യതി || 6.30 ||

സർവഭൂതസ്ഥിതം യോ മാം ഭജത്യേകത്വമാസ്ഥിതഃ |
സർവമാ വർതമാനോഽപി സ യോഗീ മയി വർതതേ || 6.31 ||

ആത്മഘപദ്യേന സർവത്ര സമം പശ്യതി യോർജ്ജുന |
സുഖം വാ യദി വാ ദുഃഖം സ യോഗീ പരമോ മതഃ || 6.32 ||

അർജ്ജുന ഉവാച
യോഽയം യോഗസ്ത്വയാ പ്രോക്തഃ സാദ്യേന മധുസൂദന |
ഏതസ്യാഹം ന പശ്യാമി ചഞ്ചലത്യാത്സ്മിതിം സ്ഥിരാം || 6.33 ||

ചഞ്ചലം ഹി മനഃ കൃഷ്ണ പ്രമാമി ബലവദ് ദുര്യം |
തസ്യാഹം നിഗ്രഹം മൻയേ വായോരിവ സുദുഷ്കരം || 6.34 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച
അസംശയം മഹാബാഹോ മനോ ദുർനിഗ്രഹം ചലം |
അദ്യാസേന തു കൗന്തേയ വൈരാഗ്യേണ ച ഗൃഹ്യതേ || 6.35 ||

അസംയതാത്മനാ യോഗോ ദുഷ്ടാപ ഇതി മേ മതിഃ |
വശ്യാത്മനാ തു യതതാ ശക്യോഽവാപ്സുമുപായതഃ || 6.36 ||

അർജ്ജുന ഉവാച
അയതിഃ ശ്രദ്ധയോപേതോ യോഗാച്ചലിതമാനസഃ |
അപ്രാപ്യ യോഗസംസിദ്ധിം കാം ഗതിം കൃഷ്ണ ഗച്ഛതി || 6.37 ||

കച്ചിന്നോഭയവിഭ്രഷ്ടശ്ചരിന്നാഭ്രമിവ നശ്യതി |
അപ്രതിഷ്ഠോ മഹാബാഹോ വിമുഢോ ബ്രഹ്മണഃ പഥി || 6.38 ||

ഏതൻമേ സംശയം കൃഷ്ണ ചേരത്തുമർഹസ്യശേഷതഃ |
ത്വദൻയഃ സംശയസ്യാസ്യ ചേരത്താ ന ഹ്യുപപദ്യതേ || 6.39 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച

പാർഥ നൈവേഹ നാമുത്ര വിനാശസ്തസ്യ വിദ്യതേ |
ന ഹി കൽയാണകൃത്കശ്ചിദ് ദുർഗതിം താത ഗച്ഛതി || 6.40 ||

പ്രാപ്യ പുൺയകൃതാം ലോകാനുഷിത്യാ ശാശ്വതീഃ സമാഃ |
ശുചീനാം ശ്രീമതാം ഗേഹേ യോഗദ്രഷ്ടോഭിജായതേ || 6.41 ||

അഥവാ യോഗിനാമേവ കുലേ ഭവതി ധീമതാം |
ഏതദ്ധി ദുർലഭതരം ലോകേ ജൻമ യദീദൃശം || 6.42 ||

തത്ര തം ബുദ്ധിസംയോഗം ലഭതേ പൗർവദേഹികം |
യതതേ ച തതോ ഭൂയഃ സംസിദ്ധൗ കുരുനന്ദന || 6.43 ||

പൂർവാഭ്യാസേന തേനൈവ ഹ്രിയതേ ഹ്യവശോപി സഃ |
ജിജ്ഞാസുരപി യോഗസ്യ ശബ്ദബ്രഹ്മാതിവർത്തതേ || 6.44 ||

പ്രയത്നാദ്യതമാനസ്തു യോഗീ സംശുദ്ധകിൽബിഷഃ |
അനേകജൻമസംസിദ്ധസ്തതോ യാതി പരാം ഗതിം || 6.45 ||

തപസ്യിദ്ഭ്യോധികോ യോഗീ ജ്ഞാനിദ്ഭ്യോപി മതോധികഃ |
കർമ്മിദ്ഭ്യോധികോ യോഗീ തസ്മാദ്ഭ്യോഗീ ഭവാർജുന || 6.46 ||

യോഗിനാമപി സർവേഷാം മദ്ഗതേനാന്തരാത്മനാ |
ശ്രദ്ധാവാൻഭജതേ യോ മാം സ മേ യുക്തതമോ മതഃ || 6.47 ||

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാസുപനിഷത്സു ബ്രഹ്മവിദ്യായാം യോഗശാസ്ത്രേ
ശ്രീകൃഷ്ണാർജുനസംവാദേ ധ്യാനയോഗോ നാമ ഷഷ്ടോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

|| ഇത്താനവിഇത്താനയോഗോ നാമ സപ്തമോദ്യായഃ ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച

മയ്യാസക്തമനഃ പാർഥ യോഗം യുഞ്ജൻമദാശ്രയഃ |
അസംശയം സമഗ്രം മാം യഥാ ഇത്താസ്യസി തച്ഛൃണു || 7.1 ||

ഇത്താനം ത്വേഹം സവിഇത്താനമിദം വക്ഷ്യാമ്യശേഷതഃ |
യഇജ്ഞാത്യാ നേഹ ഭൂയോന്യഇജ്ഞാതവ്യമവശിഷ്യതേ || 7.2 ||

മനുഷ്യാണാം സഹസ്രേഷു കശ്ചിദ്യതതി സിദ്ധയേ |
യതതാമപി സിദ്ധാനാം കശ്ചിൻമാം വേത്തി തത്ത്വതഃ || 7.3 ||

ഭൂമിരാപ്യേനലോ വായുഃ ഖം മനോ ബുദ്ധിരേവ ച |
അഹങ്കാര ഇതീയം മേ ഭിന്നാ പ്രകൃതിരഷ്ടയാ || 7.4 ||

അപരേയമിതസ്ത്വൻയാം പ്രകൃതിം വിദ്ധി മേ പരാം |
ജീവഭൂതാം മഹാബാഹോ യയേദം ധാർയതേ ജഗത് || 7.5 ||

ഏതദ്ഭ്യാനീനി ഭൂതാനി സർവാണീത്യുപധാരയ |
അഹം കൃത്സ്നസ്യ ജഗതഃ പ്രഭവഃ പ്രലയസ്തഥാ || 7.6 ||

മത്തഃ പരതരം നാൻയത്കിഞ്ചിദസ്തി ധനഞ്ജയ |
മയി സർവമിദം പ്രേതം സൂത്രേ മണിഗണാ ഇവ || 7.7 ||

രസോഹമപ്ലു കൗന്തേയ പ്രഭാസ്തി ശശിസൂർയയോഃ |
പ്രണവഃ സർവവേദേഷു ശബ്ദഃ വേ പൗരൂഷം നൃഷു || 7.8 ||

പുൺയോ ഗന്ധഃ പൃഥിവ്യാം ച തേജശ്ചാസ്തി വിഭാവസൗ |
ജീവനം സർവഭൂതേഷു തപശ്ചാസ്തി തപസ്യിഷു || 7.9 ||

ബീജം മാം സർവഭൂതാനാം വിദ്ധി പാർഥ സനാതനം |
ബുദ്ധിർബുദ്ധിമതാമസ്മി തേജസ്തേജസ്യിനാമഹം || 7.10 ||

ബലം ബലവതാം ചാഹം കാമരാഗവിവർജ്ജിതം |
ധർമാവിരുദ്ധോ ഭൂതേഷു കാമോസ്തി ഭരതർഷഭ || 7.11 ||

യേ ചൈവ സാത്തൃികാ ഭാവാ രാജസാസ്താമസാശ്ച യേ |
മത്ത ഏവേതി താൻവിദ്ധി ന ത്വഹം തേഷു തേ മയി || 7.12 ||

ത്രിഭിർഗുണമയൈർഭാവൈരേഭിഃ സർവചിദം ജഗത് |
മോഹിതം നാഭിജ്ഞാനാതി മാമേഭ്യഃ പരമവ്യയം || 7.13 ||

ദൈവീ ഹ്യേഷാ ഗുണമയീ മമ മായാ ദുരത്യയാ |
മാമേവ യേ പ്രപദ്യന്തേ മായാമേതാം തരന്തി തേ || 7.14 ||

ന മാം ദുഷ്ട്യതിനോ മൂഢാഃ പ്രപദ്യന്തേ നരാധമാഃ |
മായയാപഹൃതഇതാനാ ആസുരം ഭാവമാശ്രിതാഃ || 7.15 ||

ചതുർവിധാ ഭജന്തേ മാം ജനാഃ സുകൃതിനോർജുന |
ആർതോ ജിഇതാസുരർമാർഥീ ഇതാനീ ച ഭരതർഷഭ || 7.16 ||

തേഷാം ഇതാനീ നിത്യയുക്ത ഏകഭക്തിർവിശിഷ്യതേ |
പ്രിയോ ഹി ഇതാനിനോത്ത്യർഥമഹം സ ച മമ പ്രിയഃ || 7.17 ||

ഉദാരാഃ സർവ ഏവൈതേ
ഇതാനീ ത്യാഗൈവ മേ മതം |
ആസ്ഥിതഃ സ ഹി യുക്താത്മാ
മാമേവാനുത്തമാം ഗതിം || 7.18 ||

ബഹുനാം ജൻമനാമന്തേ ഇതാനവാൻമാം പ്രപദ്യതേ |
വാസുദേവഃ സർവചിതി സ മഹാത്മാ സുദുർലഭഃ || 7.19 ||

കാമൈസ്സൈസ്സൈർഹൃതഇതാനാഃ പ്രപദ്യന്ത്യേന്യദേവതാഃ |
തം തം നിയമമാസ്ഥായ പ്രകൃത്യാ നിയതാഃ സ്വയാ || 7.20 ||

യോ യോ യാം യാം തനും ഭക്തഃ ശ്രദ്ധയാർചിതുമിച്ഛതി |
തസ്യ തസ്യാചലാം ശ്രദ്ധാം താമേവ വിദധാദ്യഹം || 7.21 ||

സ തയാ ശ്രദ്ധയാ യുക്തസ്സുന്യാരാധനമീഹതേ |
ലഭതേ ച തതഃ കാമാൻമയൈവ വിഹിതാൻഹി താൻ || 7.22 ||

അന്തവത്തു ഫലം തേഷാം തദ്ഭവത്യൽപമേധസാം |
ദേവാനേവയജ്ഞോ യാന്തി മദ്ഭക്താ യാന്തി മാമപി || 7.23 ||

അവ്യക്തം വ്യക്തിമാപന്നം മന്യന്തേ മാമബുദ്ധയഃ |
പരം ഭാവമജ്ഞാനന്തോ മമാവ്യയമനുത്തമം || 7.24 ||

നാഹം പ്രകാശഃ സർവസ്യ യോഗമായാസമാവൃതഃ |
മുശ്യാധിയാമി നാഭിജ്ഞാനാതി ലോകോ മാമജമവൃതം || 7.25 ||

വേദാഹം സമതീതാനി വർത്തമാനാനി ചാർജ്ജുന |
ഭവിഷ്യാണി ച ഭൂതാനി മാം തു വേദ ന കശ്ചന || 7.26 ||

ഇച്ഛാദ്വേഷസമുത്ഥേന ദ്വന്ദ്വമോഹേന ഭാരത |
സർവഭൂതാനി സംമോഹം സർഗേ യാന്തി പരന്തപ || 7.27 ||

യേഷാം ത്വന്തഗതം പാപം ജനാനാം പുണ്യകർമ്മണാം |
തേ ദ്വന്ദ്വമോഹനിർമുക്താ ഭജന്തേ മാം ദൃഢവ്രതാഃ || 7.28 ||

ജരാമരണമോക്ഷായ മാമാശ്രിത്യ യതന്തി യേ |
തേ ബ്രഹ്മ തദ്വിദ്യുഃ കൃത്സ്നമധ്യാത്മം കർമ്മ ചാഖിലം || 7.29 ||

സാധിഭൂതാധിദൈവം മാം സാധിയഇതം ച യേ വിദുഃ |
പ്രയാണകാല്പേപി ച മാം തേ വിദുർയുക്തചേതസഃ || 7.30 ||

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാസുപനിഷത്സു ബ്രഹ്മവിദ്യായാം യോഗശാസ്ത്രേ
ശ്രീകൃഷ്ണാർജുനസംവാദേ ഇതാനവിഇതാനയോഗോ നാമ സപ്തമോഽധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

|| അക്ഷരബ്രഹ്മയോഗോ നാമ അഷ്ടമോദ്യായഃ ||

അർജുന ഉവാച

കിം തദ് ബ്രഹ്മ കിമധ്യാന്തം കിം കർമ പുരുഷോത്തമ |

അധിഭൂതം ച കിം പ്രോക്തമധിദൈവം കിമുച്യതേ || 8.1 ||

അധിയജ്ഞഃ കഥം കോത്ര ദേഹ്യെന്മിൻമധുസൂദന |

പ്രയാണകാലേ ച കഥം ജ്ഞേയോസി നിയതാന്തഭിഃ || 8.2 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച

അക്ഷരം ബ്രഹ്മ പരമം സ്വഭാവോദ്യാന്തമുച്യതേ |

ഭൂതഭാവോദ്ഭവകരോ വിസർഗഃ കർമസംജ്ഞിതഃ || 8.3 ||

അധിഭൂതം ക്ഷരോ ഭാവഃ പുരുഷശ്ചാധിദൈവതം |

അധിയജ്ഞോഹമേവാത്ര ദേഹേ ദേഹഭൂതാം വര || 8.4 ||

അന്തകാലേ ച മാനേവ സ്മരൻമുക്ത്യാ കലേവരം |

യഃ പ്രയാതി സ മദ്ഭാവം യാതി നാസ്ത്യത്ര സംശയഃ || 8.5 ||

യം യം വാപി സ്മരൻഭാവം ത്യജത്യന്തേ കലേവരം |

തം തമേവൈതി കൗന്തേയ സദാ തദ്ഭാവഭാവിതഃ || 8.6 ||

തസ്മാത്സർവേഷു കാലേഷു മാനുസ്മര യുധ്യ ച |

മയൂർപിതമനോബുദ്ധിർമാമേവൈഷ്യസ്യസംശയഃ || 8.7 ||

അഭ്യാസയോഗയുക്തേന ചേതസാ നാന്യഗാമിനാ |

പരമം പുരുഷം ദിവ്യം യാതി പാർമാനുചിന്തയൻ || 8.8 ||

കവിം പുരാണമനുശാസിതാരം
 അണോരണീയാംസമനുസ്മരേദ്യഃ |
 സർവസ്യ ധാതാരമചിന്ത്യരൂപം
 ആദിത്യവർണം തമസഃ പരസ്താത് ||8.9 ||

പ്രയാണകാലേ മനസാച്ഛലേന
 ഭക്ത്യാ യുക്തോ യോഗബലേന ചൈവ |
 ഭൂവോർമധ്യേ പ്രാണമാവേശ്യ സമ്യക്
 സ തം പരം പുരുഷമുപൈതി ദിവ്യം ||8.10 ||

യദക്ഷരം വേദവിദോ വദന്തി
 വിശന്തി യദ്യതയോ വീതരാഗാഃ |
 യദിച്ഛന്തോ ബ്രഹ്മചര്യം ചരന്തി
 തത്തേ പദം സംഗ്രഹേണ പ്രവക്ഷ്യേ ||8.11 ||

സർവദ്വാരാണി സംയദ്യ മനോ ഹൃദി നിരൂഡ്യ ച |
 മുർധൻയാധായാത്മനഃ പ്രാണമാസ്ഥിതോ യോഗധാരണാം ||8.12 ||

ഓമിത്യേകാക്ഷരം ബ്രഹ്മ വ്യാഹരൻമാമനുസ്മരൻ |
 യഃ പ്രയാതി ത്യജന്ദഹം സ യാതി പരമാം ഗതിം ||8.13 ||

അനന്ദയചേതാഃ സതതം യോ മാം സ്മരതി നിത്യശഃ |
 തസ്യാഹം സുലഭഃ പാർഥ നിത്യയുക്തസ്യ യോഗിനഃ ||8.14 ||

മാമുപേത്യ പുനർജൻമ ദുഃഖാലയമശാശ്വതം |
 നാപ്സുവന്തി മഹാത്മാനഃ സംസിദ്ധിം പരമാം ഗതാഃ ||8.15 ||

ആബ്രഹ്മഭൂവനാൽലോകാഃ പുനരാവർതിനോർജ്ജുന |
 മാമുപേത്യ തു കൗന്തേയ പുനർജൻമ ന വിദ്യതേ ||8.16 ||

സഹസ്രയുഗപർയന്തമഹർയദ് ബ്രഹ്മണോ വിദുഃ |
രാത്രിം യുഗസഹസ്രാന്താം ത്രേഹോരാത്രവിദോ ജനാഃ || 8.17 ||

അവ്യക്താദ് വ്യക്തയഃ സർവാഃ പ്രഭവന്ത്യഹരാഗമേ |
രാത്ര്യാഗമേ പ്രലീയന്തേ തത്രൈവവ്യക്തസംജ്ഞകേ || 8.18 ||

ഭൂതഗ്രാമഃ സ ഏവായം ഭൂത്യാ ഭൂത്യാ പ്രലീയതേ |
രാത്ര്യാഗമേവശഃ പാർഥ പ്രഭവന്ത്യഹരാഗമേ || 8.19 ||

പരസ്തസ്മാത്തു ഭാവോന്യോവ്യക്തോവ്യക്താത്സനാതനഃ |
യഃ സ സർവേഷു ഭൂതേഷു നശ്യത്സു ന വിനശ്യതി || 8.20 ||

അവ്യക്തോക്തര ഇത്യുക്തസ്തമാഹുഃ പരമാം ഗതിം |
യം പ്രാപ്യ ന നിവർത്തന്തേ തദാമ പരമം മമ || 8.21 ||

പുരുഷഃ സ പരഃ പാർഥ ഭക്ത്യാ ലഭ്യസ്ത്വനന്യയാ |
യസ്മിന്നഃസ്ഥാനി ഭൂതാനി യേന സർവമിദം തതം || 8.22 ||

യത്ര കാലേ ത്വനാവൃത്തിമാവൃത്തിം ചൈവ യോഗിനഃ |
പ്രയാതാ യാന്തി തം കാലം വക്ഷ്യാമി ഭരതർഷഭ || 8.23 ||

അഗ്നിർജ്ജ്യാതിരഹഃ ശുക്ലഃ ഷൺമാസാ ഉത്തരായണം |
തത്ര പ്രയാതാ ഗച്ഛന്തി ബ്രഹ്മ ബ്രഹ്മവിദോ ജനാഃ || 8.24 ||

ധുമോ രാത്രിസ്തഥാ കൃഷ്ണഃ ഷൺമാസാ ഭക്ഷിണായനം |
തത്ര ചാന്ദ്രമസം ജ്ജ്യാതിർയോഗീ പ്രാപ്യ നിവർത്തതേ || 8.25 ||

ശുക്ലകൃഷ്ണേ ഗതി ഹ്യേതേ ജഗതഃ ശാശ്വതേ മതേ |
ഏകയാ യാത്യനാവൃത്തിമന്യയാവർത്തതേ പുനഃ || 8.26 ||

നൈതേ സ്യുതീ പാർഥ ജാനന്യോഗീ മുഹ്യതി കശ്ചന |
തസ്മാത്സർവേഷു കാലേഷു യോഗയുക്തോ ഭവാർജുന || 8.27 ||

വേദേഷു യജ്ഞേഷു തപഃസു ചൈവ
ദാനേഷു യത്പുണ്യഫലം പ്രദിഷ്യം |
അത്യേതി തത്സർവമിദം വിദിത്വാ
യോഗീ പരം സ്ഥാനമുപൈതി ചാദ്യം || 8.28 ||

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാസുപനിഷത്സു ബ്രഹ്മവിദ്യായാം യോഗശാസ്ത്രേ
ശ്രീകൃഷ്ണാർജുനസംവാദേ അക്ഷരബ്രഹ്മയോഗോ നാമ അഷ്ടമോഽധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

|| രാജവിദ്യാരാജഗുഹ്യയോഗോ നാമ നവമോഽധ്യായഃ ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച

ഇദം തു തേ ഗുഹ്യതമം പ്രവക്ഷ്യാമ്യനസൂയവേ |

ഇതാനം വിഇതാനസഹിതം യജ്ഞാന്താത്യാ മോക്ഷ്യന്ത്യേശുഭാത് ||9.1 ||

രാജവിദ്യാ രാജഗുഹ്യം പവിത്രമിദമുത്തമം |

പ്രത്യക്ഷാവഗമം ധർമ്യം സുസുഖം കർതുമവ്യയം ||9.2 ||

അശ്രദ്ധയാനാഃ പുരുഷാ ധർമസ്യാസ്യ പരന്തപ |

അപ്രാപ്യ മാം നിവർത്തന്തേ മൃത്യുസംസാരവർത്തനി ||9.3 ||

മയാ തതമിദം സർവം ജഗദവ്യക്തമൂർതിനാ |

മത്സ്മാനി സർവഭൂതാനി ന ചാഹം തേഷ്യവസ്ഥിതഃ ||9.4 ||

ന ച മത്സ്മാനി ഭൂതാനി പശ്യ മേ യോഗമൈശ്വരം |

ഭൂതഭൃന്ന ച ഭൂതസ്ഥോ മമാത്മാ ഭൂതഭാവനഃ ||9.5 ||

യഥാകാശസ്ഥിതോ നിത്യം വായുഃ സർവത്രഗോ മഹാൻ |

തഥാ സർവാണി ഭൂതാനി മത്സ്മാനീത്യപധാരയ ||9.6 ||

സർവഭൂതാനി കൗന്തേയ പ്രകൃതിം യാന്തി മാമികാം |

കൽപക്ഷയേ പുനസ്താനി കൽപാദൗ വിസൃജാമ്യഹം ||9.7 ||

പ്രകൃതിം സ്യാമവഷ്ടഭ്യ വിസൃജാമി പുനഃ പുനഃ |

ഭൂതഗ്രാമമിമം കൃത്സ്മനമവശം പ്രകൃതേർവശാത് ||9.8 ||

ന ച മാം താനി കർമാണി നിബധ്നന്തി ധനഞ്ജയ |
ഉദാസീനവദാസീനമസക്തം തേഷു കർമസു ||9.9 ||

മയാധ്യക്ഷേണ പ്രകൃതിഃ സുയതേ സചരാചരം |
ഹേതുനാനേന കൗന്തേയ ജഗദ്വിപരിവർത്തതേ ||9.10 ||

അവജാനന്തി മാം മുഢാ മാനുഷീം തനുമാശ്രിതം |
പരം ഭാവമജാനന്തോ മമ ഭൂതമഹേശ്വരം ||9.11 ||

മോഘാശാ മോഘകർമാണോ മോഘജ്ഞാനാ വിചേതസഃ |
രാക്ഷസീമാസുരീം ചൈവ പ്രകൃതിം മോഹിനീം ശ്രിതാഃ ||9.12 ||

മഹാത്മാനസ്തു മാം പാർഥ ദൈവീം പ്രകൃതിമാശ്രിതാഃ |
ഭജന്ത്യനന്യമനസോ ജ്ഞാത്യാ ഭൂതാദിമവ്യയം ||9.13 ||

സതതം കീർതയന്തോ മാം യതന്തശ്ച ദൃഢവ്രതാഃ |
നമസ്ത്യന്തശ്ച മാം ഭക്ത്യാ നിത്യയുക്താ ഉപാസതേ ||9.14 ||

ജ്ഞാനയജ്ഞേന ചാപ്യന്യേ യജ്ഞോ മാമുപാസതേ |
ഏകത്യേന പൃഥക്ത്യേന ബഹുധാ വിശ്വതോമുഖം ||9.15 ||

അഹം ക്രതുരഹം യജ്ഞഃ സ്വധാഹമഹമൗഷധം |
മന്ത്രോഽഹമഹമേവാജ്യമഹമഗ്നിരഹം ഹുതം ||9.16 ||

പിതാഹമസ്യ ജഗതോ മാതാ ധാതാ പിതാമഹഃ |
വേദ്യം പവിത്രമോങ്കാര ഋക്സാമ യജുരേവ ച ||9.17 ||

ഗതിർഭർതാ പ്രഭുഃ സാക്ഷീ നിവാസഃ ശരണം സുഹൃത് |
പ്രഭവഃ പ്രലയഃ സ്ഥാനം നിധാനം ബീജമവ്യയം ||9.18 ||

തപാമ്യഹമഹം വർഷം നിഗൃഹ്ണാമ്യുത്സൃജാമി ച |
അമൃതം ചൈവ മൃത്യുശ്ച സദസച്ചാഹമർജുന ||9.19 ||

ത്രൈവിദ്യാ മാം സോമപാഃ പൂതപാപാ
യജ്ഞന്തരിഷ്ട്യാ സ്വർഗതിം പ്രാർഥയന്തേ |
തേ പുണ്യമാസാദ്യ സുരേന്ദ്രലോകം
അശ്നന്തി ദിവ്യാന്ദിവി ദേവഭോഗാൻ ||9.20 ||

തേ തം ഭുക്ത്യാ സ്വർഗലോകം വിശാലം
ക്ഷീണേ പുണ്യേ മർത്യലോകം വിശന്തി |
ഏവം ത്രയീധർമ്മമനുപ്രപന്നാ
ഗതാഗതം കാമകാമാ ലഭന്തേ ||9.21 ||

അനന്യാശ്ചിന്തയന്തോ മാം യേ ജനാഃ പര്യുപാസതേ |
തേഷാം നിത്യാഭിയുക്താനാം യോഗക്ഷേമം വഹാമ്യഹം ||9.22 ||

യ്യേപ്യന്യദേവതാഭക്താ യജ്ഞേ ശ്രദ്ധയാൻവിതാഃ |
ത്യേപി മാമേവ കൗന്തേയ യജ്ഞ്യവിധിപൂർവകം ||9.23 ||

അഹം ഹി സർവയജ്ഞാനാം ഭോക്താ ച പ്രഭുരേവ ച |
ന തു മാമഭിജ്ഞാനന്തി തത്ത്വേനാതശ്ച്യവന്തി തേ ||9.24 ||

യാന്തി ദേവവ്രതാ ദേവാൻപിത്യൻയാന്തി പിത്യവ്രതാഃ |
ഭൂതാനി യാന്തി ഭൂതേജ്യാ യാന്തി മദ്യാജിനോപി മാം ||9.25 ||

പത്രം പുഷ്പം ഫലം തോയം യോ മേ ഭക്ത്യാ പ്രയച്ഛതി |
തദഹം ഭക്ത്യുപഹൃതമശ്നാമി പ്രയതാന്തനഃ ||9.26 ||

യത്കരോഷി യദശ്നാസി യജ്ജുഹോഷി ദദാസി യത് |
യത്തപസ്യസി കൗന്തേയ തത്കുരുഷ്യ മദർപണം ||9.27 ||

ശുഭാശുഭഫലൈരേവം മോക്ഷ്യസേ കർമ്മബന്ധനൈഃ |
സന്യാസയോഗയുക്താത്മാ വിമുക്തോ മാമുപൈഷ്യസി ||9.28 ||

സമോഹം സർവഭൂതേഷു ന മേ ദ്രേഷ്യെന്തി ന പ്രിയഃ |
യേ ഭജന്തി തു മാം ഭക്ത്യാ മയി തേ തേഷു ചാപ്യഹം ||9.29 ||

അപി ചേത്സുദുരാചാരോ ഭജതേ മാമനന്യഭാക് |
സാധുരേവ സ മന്തവ്യഃ സമ്യഗ്യവസിതോ ഹി സഃ ||9.30 ||

ക്ഷിപ്രം ഭവതി ധർമാത്മാ ശശ്യാച്ഛാന്തിം നിഗച്ഛതി |
കൗന്തേയ പ്രതിജ്ഞാനീഹി ന മേ ഭക്തഃ പ്രണശ്യതി ||9.31 ||

മാം ഹി പാർഥ വ്യപാശ്രിത്യ യേപി സ്യുഃ പാപയോനയഃ |
സ്ത്രിയോ വൈശ്യാസ്തഥാ ശൂദ്രാസ്ത്വേപി യാന്തി പരാം ഗതിം ||9.32 ||

കിം പുനർബ്രാഹ്മണാഃ പുൺയാ ഭക്താ രാജർഷയസ്തഥാ |
അനിത്യമസുഖം ലോകമിമം പ്രാപ്യ ഭജന്ത്യ മാം ||9.33 ||

മൻമനാ ഭവ മദ്ഭക്തോ മദ്യാജി മാം നമസ്കൂരു |
മാമേവൈഷ്യസി യുക്തൈവമാത്മാനം മത്പരായണഃ ||9.34 ||

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാസൂപനിഷത്സു ബ്രഹ്മവിദ്യായാം യോഗശാസ്ത്രേ
ശ്രീകൃഷ്ണാർജുനസംവാദേ രാജവിദ്യാരാജഗുഹ്യയോഗോ നാമ നവമോഽധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

|| വിഭൂതിയോഗോ നാമ ദശമോദ്യായഃ ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച

ഭൂയ ഏവ മഹാബാഹോ ശൃണു മേ പരമം വചഃ |
യത്തേഹം പ്രീയമാണായ വക്ഷ്യാമി ഹിതകാമ്യയാ || 10.1 ||

ന മേ വിഭുഃ സുരഗണാഃ പ്രഭവം ന മഹർഷയഃ |
അഹമാദിർഹി ദേവാനാം മഹർഷീണാം ച സർവശഃ || 10.2 ||

യോ മാമജമനാദിം ച വേത്തി ലോകമഹേശ്വരം |
അസംമൂഢഃ സ മർത്യേഷു സർവപാപൈഃ പ്രമുച്യതേ || 10.3 ||

ബുദ്ധിർജ്ഞാനമസംമോഹഃ ക്ഷമാ സത്യം ദമഃ ശമഃ |
സുഖം ദുഃഖം ദവോദ്ഭാവോ ഭയം ചാഭയമേവ ച || 10.4 ||

അഹിംസാ സമതാ തുഷ്ടിസ്തപോ ദാനം യശോധരഃ |
ഭവന്തി ഭാവാ ഭൂതാനാം മത്ത ഏവ പുഥഗ്വിധാഃ || 10.5 ||

മഹർഷയഃ സപ്ത പൂർവേ ചത്വാരോ മനവസ്തഥാ |
മദ്ഭാവാ മാനസാ ജാതാ യേഷാം ലോക ഇമാഃ പ്രജാഃ || 10.6 ||

ഏതാം വിഭൂതിം യോഗം ച മമ യോ വേത്തി തത്ത്വതഃ |
സോവികമ്പേന യോഗേന യുജ്യതേ നാത്ര സംശയഃ || 10.7 ||

അഹം സർവസ്യ പ്രഭവോ മത്തഃ സർവം പ്രവർതതേ |
ഇതി മത്യാ ഭജന്തേ മാം ബുധാ ഭാവസമൻവിതാഃ || 10.8 ||

മച്ചിത്താ മദ്ഗതപ്രാണാ ബോധയന്തഃ പരസ്സരം |
കഥയന്തശ്ച മാം നിത്യം തുഷ്യന്തി ച രമന്തി ച || 10.9 ||

തേഷാം സതതയുക്താനാം ഭജതാം പ്രീതിപൂർവകം |
ദദാമി ബുദ്ധിയോഗം തം യേന മാമുപയാന്തി തേ || 10.10 ||

തേഷാമേവാനുകമ്പാർഥമഹമജ്ഞാനജം തമഃ |
നാശയാമ്യന്തദാവസ്ഥോ ജ്ഞാനദീപേന ഭാസ്യതാ || 10.11 ||

അർജുന ഉവാച
പരം ബ്രഹ്മ പരം ധാമ പവിത്രം പരമം ഭവാൻ |
പുരുഷം ശാശ്വതം ദിവ്യമാദിദേവമജ്ഞം വിഭും || 10.12 ||

ആഹുസ്ത്യാമ്യേഷയഃ സർവേ ദേവർഷിർനാരദസ്തഥാ |
അസിതോ ദേവലോ വ്യാസഃ സ്വയം ചൈവ ബ്രവീഷി മേ || 10.13 ||

സർവമേതദ്യതം മന്യേ യൻമാം വദസി കേശവ |
ന ഹി തേ ഭഗവൻവ്യക്തിം വിദുർദേവാ ന ദാനവാഃ || 10.14 ||

സ്വയമേവാത്മനാത്മാനം വേത്ഥ ത്വം പുരുഷോത്തമ |
ഭൂതഭാവന ഭൂതേശ ദേവദേവ ജഗത്പതേ || 10.15 ||

വക്തുമർഹസ്യശേഷേണ ദിവ്യാ ഹ്യാത്മവിഭൂതയഃ |
യാദിർവിഭൂതിദിർലോകാനിമാംസ്ത്വം വ്യാപ്യ തിഷ്ടസി || 10.16 ||

കഥം വിദ്യാമഹം യോഗിംസ്ത്വാം സദാ പരിചിന്തയൻ |
കേഷു കേഷു ച ദാവേഷു ചിന്ത്യേത്സി ഭഗവൻമയാ || 10.17 ||

വിസ്തരേണാത്മനോ യോഗം വിഭൂതിം ച ജനാർദന |
ഭൂയഃ കഥയ തൃപ്തിർഹി ശൃൺവതോ നാസ്തി മ്യേദ്യതം || 10.18 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച

ഹന്ത തേ കഥയിഷ്യാമി ദിവ്യാ ഹ്യാത്മവിഭൂതയഃ |
പ്രാധാന്യതഃ കുരുശ്രേഷ്ഠ നാസ്ത്യന്തോ വിസ്തരസ്യ മേ || 10.19 ||

അഹമാത്മാ ഗുഡാകേശ സർവഭൂതാശയസ്ഥിതഃ |
അഹമാദിശ്ച മധ്യം ച ഭൂതാനാമന്ത ഏവ ച || 10.20 ||

ആദിത്യാനാമഹം വിഷ്ണുർജ്ജ്യാതിഷ്ഠാം രവിരംശുമാൻ |
മരീചിർമരുതാമസ്മി നക്ഷത്രാണാമഹം ശശീ || 10.21 ||

വേദാനാം സാമവേദോഽസ്മി ദേവാനാമസ്മി വാസവഃ |
ഇന്ദ്രിയാണാം മനശ്ചാസ്മി ഭൂതാനാമസ്മി ചേതനാ || 10.22 ||

രുദ്രാണാം ശങ്കരശ്ചാസ്മി വിത്തേശോ യക്ഷരക്ഷസാം |
വസൂനാം പാവകശ്ചാസ്മി മേരുഃ ശിവരിണാമഹം || 10.23 ||

പുരോധസാം ച മുഖ്യം മാം വിദ്ധി പാർഥ ബൃഹസ്പതിം |
സേനാനീനാമഹം സ്കന്ദഃ സരസാമസ്മി സാഗരഃ || 10.24 ||

മഹർഷീണാം ഭൃഗുരഹം ഗിരാമസ്മ്യേകമക്ഷരം |
യജ്ഞാനാം ജപയജ്ഞോഽസ്മി സ്ഥാവരാണാം ഹിമാലയഃ || 10.25 ||

അശ്വത്ഥഃ സർവവൃക്ഷാണാം ദേവർഷീണാം ച നാരദഃ |
ഗന്ധർവാണാം ചിത്രരഥഃ സിദ്ധാനാം കപിലോ മുനിഃ || 10.26 ||

ഉച്ചൈഃശ്രവസമശ്യാനാം വിദ്ധി മാമമൃതോദ്ഭവം |
ഐരാവതം ഗജേന്ദ്രാണാം നരാണാം ച നരാധിപം || 10.27 ||

ആയുധാനാമഹം വജ്രം ധേനുനാമസ്മി കാമധുക് |
പ്രജനശ്ചാസ്മി കന്ദർപഃ സർപാണാമസ്മി വാസുകിഃ || 10.28 ||

അനന്തശ്ചാസ്മി നാഗാനാം വരുണോ യാദസാമഹം |
പിതൃണാമർയമാ ചാസ്മി യമഃ സംയമതാമഹം || 10.29 ||

പ്രഹ്ലാദശ്ചാസ്മി ദൈത്യാനാം കാലഃ കലയതാമഹം |
മൃഗാണാം ച മൃഗേന്ദ്രോഹം വൈനതേയശ്ച പക്ഷിണാം || 10.30 ||

പവനഃ പവതാമസ്മി രാമഃ ശസ്ത്രഭൃതാമഹം |
ത്യാഷാണാം മകരശ്ചാസ്മി സ്രോതസാമസ്മി ജാഹ്നവീ || 10.31 ||

സർഗാണാമാദിരന്തശ്ച മധ്യം ചൈവാഹമർജുന |
അധ്യാത്മവിദ്യാ വിദ്യാനാം വാദഃ പ്രവദതാമഹം || 10.32 ||

അക്ഷരാണാമകാരോസ്മി ദ്വന്ദ്വഃ സാമാസികസ്യ ച |
അഹമേവാക്ഷയഃ കാലോ ധാത്വോഹം വിശ്വതോമുഖഃ || 10.33 ||

മൃത്യുഃ സർവഹരശ്ചാഹമുദ്ഭവശ്ച ദവിഷ്യതാം |
കീർതിഃ ശ്രീർവാക്വച നാരീണാം സ്മൃതിർമേധാ ധൃതിഃ ക്ഷമാ || 10.34 ||

ബൃഹത്സാമ തഥാ സാമ്നാം ഗായത്രി ഛന്ദസാമഹം |
മാസാനാം മാർഗശീർഷോഹമൃത്യുനാം കുസുമാകരഃ || 10.35 ||

ദ്യുതം ഛലയതാമസ്മി തേജസ്തേജസ്മിനാമഹം |
ജയോസ്മി വ്യവസായോസ്മി സത്ത്വം സത്ത്വവതാമഹം || 10.36 ||

വൃഷ്ണീനാം വാസുദേവോസ്മി പാണ്ഡവാനാം ധനഞ്ജയഃ |
മുനീനാമപ്യഹം വ്യാസഃ കവീനാമുശനാ കവിഃ || 10.37 ||

ദണ്ഡോ ദമയതാമസ്മി നീതിരസ്മി ജിഗീഷതാം |
മൗനം ചൈവാസ്മി ഗുഹ്യാനാം ഇത്താനം ഇത്താനവതാമഹം || 10.38 ||

യച്ചാപി സർവഭൃതാനാം ബീജം തദഹമർജുന |
ന തദസ്തി വിനാ യത്ത്യാൻമയാ ഭൂതം ചരാചരം || 10.39 ||

നാന്തോന്തി മമ ദിവ്യാനാം വിഭൂതിനാം പരന്തപ |
ഏഷ തുദ്ദേശതഃ പ്രോക്തോ വിഭൂതേർവിസ്തരോ മയാ || 10.40 ||

യദ്യദ്വിഭൂതിമത്സത്ത്വം ശ്രീമദൂർജ്ജിതമേവ വാ |
തത്തദേവാവഗച്ഛ ത്വം മമ തേജോഽശ്രസംഭവം || 10.41 ||

അഥവാ ബഹുനൈതേന കിം ഇതാതേന തവാർജുന |
വിഷ്വദ്യാഹമിദം കൃത്സ്നമേകാംശേന സ്ഥിതോ ജഗത് || 10.42 ||

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാസുപനിഷത്സു ബ്രഹ്മവിദ്യായാം യോഗശാസ്ത്രേ
ശ്രീകൃഷ്ണാർജുനസംവാദേ വിഭൂതിയോഗോ നാമ ദശമോഽധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

|| വിശ്വരൂപദർശനയോഗോ നാമ ഏകാദശോദ്യായഃ ||

അർജുന ഉവാച

മദനുഗ്രഹായ പരമം ഗുഹ്യമധ്യാത്മസംജ്ഞിതം |
യത്ത്വയോക്തം വചസ്തേന മോഹോഽയം വിഗതോ മമ || 11.1 ||

ഭവാപ്യയൗ ഹി ഭൂതാനാം ശ്രുതൗ വിസ്തരശോ മയാ |
ത്വന്തഃ കമലപത്രാക്ഷ മാഹാത്മ്യമപി ചാവ്യയം || 11.2 ||

ഏവമേതദ്യഥാത്മ ത്വമാത്മാനം പരമേശ്വര |
ഭ്രഷ്ടുമിച്ഛാമി തേ രൂപമൈശ്വരം പുരുഷോത്തമ || 11.3 ||

മന്യസേ യദി തച്ഛക്യം മയാ ഭ്രഷ്ടുമിതി പ്രഭോ |
യോഗേശ്വര തതോ മേ ത്വം ദർശയാത്മാനമവ്യയം || 11.4 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച
പശ്യ മേ പാർഥ രൂപാണി ശതശോദ്യഥ സഹസ്രശഃ |
നാനാവിധാനി ദിവ്യാനി നാനാവർണാകൃതീനി ച || 11.5 ||

പശ്യാദിത്യാൻവസ്മൂൻരുദ്രാനശ്ചിനൗ മരുതസ്തഥാ |
ബഹുൻയദ്യുഷ്ടപൂർവാണി പശ്യാശ്ചർയാണി ഭാരത || 11.6 ||

ഇഹൈകസ്ഥം ജഗത്കൃത്സ്ഥം പശ്യാദ്യ സചരാചരം |
മമ ദേഹേ ഗുഡാകേശ യച്ഛാൻയദ് ഭ്രഷ്ടുമിച്ഛസി || 11.7 ||

ന തു മാം ശക്യസേ ഭ്രഷ്ടുമനേനൈവ സ്വചക്ഷുഷാ |
ദിവ്യം ദദാമി തേ ചക്ഷുഃ പശ്യ മേ യോഗമൈശ്വരം || 11.8 ||

സഞ്ജയ ഉവാച

ഏവമുക്ത്യാ തതോ രാജൻമഹായോഗേശ്വരോ ഹരിഃ |
ദർശയാമാസ പാർമായ പരമം രൂപമൈശ്വരം || 11.9 ||

അനേകവക്ത്രനയനമനേകാദഭൂതദർശനം |
അനേകദിവ്യാദരണം ദിവ്യാനേകോദ്യതായുധം || 11.10 ||

ദിവ്യമാൽയാംബരധരം ദിവ്യഗന്ധാനുലേപനം |
സർവാശ്ചര്യമയം ദേവമനന്തം വിശ്വതോമുഖം || 11.11 ||

ദിവി സൂര്യസഹസ്രസ്യ ദവേദ്യുഗപദുത്ഥിതാ |
യദി ഭാഃ സദ്യശീ സാ സ്യാദ്ഭാസസ്തസ്യ മഹാത്മനഃ || 11.12 ||

തത്രൈകസ്ഥം ജഗത്കൃത്സ്നം പ്രവിദക്തമനേകധാ |
അപശ്യദ്ദേവദേവസ്യ ശരീരേ പാണ്ഡവസ്തുഭാ || 11.13 ||

തതഃ സ വിസ്മയാവിഷ്ടോ ഹൃഷ്ടരോമാ ധനഞ്ജയഃ |
പ്രണമ്യ ശിരസാ ദേവം കൃതാഞ്ജലിരഭാഷത || 11.14 ||

അർജുന ഉവാച

പശ്യാമി ദേവാംസ്തവ ദേവ ദേഹേ
സർവാംസ്തമാ ഭൂതവിശേഷസംഘാൻ |
ബ്രഹ്മാണമീശം കമലാസനസ്ഥം
ഋഷീംശ്ച സർവാനുരഗാംശ്ച ദിവ്യാൻ || 11.15 ||

അനേകബാഹുദരവക്ത്രനേത്രം
പശ്യാമി ത്യാം സർവതോനന്തരൂപം |
നാന്തം ന മധ്യം ന പുനസ്ത്വാദിം
പശ്യാമി വിശ്വേശ്വര വിശ്വരൂപ || 11.16 ||

കിരീടിനം ഗദിനം ചക്രിണം ച
 തേജോരാശിം സർവതോ ദീപ്തിമന്തം |
 പശ്യാമി ത്യാം ദുർനിരീക്ഷ്യം സമന്താത്
 ദീപ്താനലാർകദ്യുതിമപ്രമേയം || 11.17 ||

ത്വമക്ഷരം പരമം വേദിതവ്യം
 ത്വമസ്യ വിശ്വസ്യ പരം നിധാനം |
 ത്വമവ്യയഃ ശാശ്വതധർമഗോപ്താ
 സനാതനസ്ത്വം പുരുഷോ മതോ മേ || 11.18 ||

അനാദിമധ്യാന്തമനന്തവീര്യം
 അനന്തബാഹും ശശിസൂര്യനേത്രം |
 പശ്യാമി ത്യാം ദീപ്തഹുതാശവക്ത്രം
 സ്വതേജസാ വിശ്വമിദം തപന്തം || 11.19 ||

ദ്യാവാപൃഥിവ്യോരിദമന്തരം ഹി
 വ്യാപ്തം ത്വയൈകേന ദിശശ്ച സർവാഃ |
 ദൃഷ്ട്യാദ്ഭുതം രൂപമുഗ്രം തവേദം
 ലോകത്രയം പ്രവൃഥിതം മഹാത്മൻ || 11.20 ||

അമീ ഹി ത്യാം സുരസംഘാ വിശന്തി
 കേചിദ്ഭീതാഃ പ്രാഞ്ജലയോ ഗൃണന്തി |
 സ്വസ്തിത്യുക്ത്യാ മഹർഷിസിദ്ധസംഘാഃ
 സ്തുവന്തി ത്യാം സ്തുതിഭിഃ പുഷ്പലാഭിഃ || 11.21 ||

രുദ്രാദിത്യാ വസവോ യേ ച സാധ്യാ
 വിശ്വേശ്വിനൗ മരുതശ്ചോഷ്ടപാശ്ച |
 ഗന്ധർവയക്ഷാസുരസിദ്ധസംഘാ
 വീക്ഷന്തേ ത്യാം വിസ്തിതാശ്ചൈവ സർവേ || 11.22 ||

രൂപം മഹത്തേ ബഹുവക്ത്രനേത്രം
 മഹാബാഹോ ബഹുബാഹുരുപാദം |
 ബഹുദരം ബഹുദംശ്രാകരാലം
 ദൃഷ്ട്യാ ലോകാഃ പ്രവൃഥിതാസ്തമാഹം || 11.23 ||

നഭഃസ്സൃശം ദീപ്തമനേകവർണം
 വ്യാത്താനനം ദീപ്തവിശാലനേത്രം |
 ദൃഷ്ട്യാ ഹി ത്യാം പ്രവൃഥിതാന്തരാത്മാ
 ധൃതിം ന വിന്ദാമി ശമം ച വിഷ്ണോ || 11.24 ||

ദംശ്രാകരാലാനി ച തേ മുഖാനി
 ദൃഷ്ട്വൈവ കാലാനലസന്നിഭാനി |
 ദിശോ ന ജാനേ ന ലഭേ ച ശർമ
 പ്രസീദ ദേവേശ ജഗന്നിവാസ || 11.25 ||

അമീ ച ത്യാം ധൃതരാശ്രസ്യ പുത്രാഃ
 സർവേ സഹൈവാവനിപാലസംഘൈഃ |
 ദീഷ്ട്യാ ദ്രോണഃ സുതപുത്രസ്തമാസൗ
 സഹാസ്മദീയൈരപി യോധമുഖ്യൈഃ || 11.26 ||

വക്ത്രാണി തേ ത്വരമാണാ വിശന്തി
 ദംശ്രാകരാലാനി ദയാനകാനി |
 കേചിദ്ദിലഗ്നാ ദശനാന്തരേഷു
 സന്ദൃശ്യന്തേ ചൂർണിതൈരുത്തമാംഗൈഃ || 11.27 ||

യഥാ നദീനാം ബഹവോഽംബുവേഗാഃ
 സമുദ്രമേവാദിമുഖാ ദ്രവന്തി |
 തഥാ തവാമീ നരലോകവീരാ
 വിശന്തി വക്ത്രാൺയദിവിജ്ജലന്തി || 11.28 ||

യഥാ പ്രദീപ്തം ജ്വലനം പതംഗാ
 വിശന്തി നാശായ സമൃദ്ധവേഗാഃ |
 തഥൈവ നാശായ വിശന്തി ലോകാഃ
 തവാപി വക്ത്രാണി സമൃദ്ധവേഗാഃ || 11.29 ||

ലേലിഹൃസേ ഗ്രസമാനഃ സമന്താത്
 ലോകാൻസമഗ്രാൻവദനൈർജ്ജ്വലദ്ഭിഃ |
 തേജോഭിരാപൂർയ ജഗത്സമഗ്രം
 ഭാസസ്തുവോഗ്രാഃ പ്രതപന്തി വിഷ്ണോ || 11.30 ||

ആഖ്യാഹി മേ കോ ഭവാനുഗ്രരൂപോ
 നമോസ്തു തേ ദേവവര പ്രസീദ |
 വിജ്ഞാതുമിച്ഛാമി ഭവന്തമാദ്യം
 ന ഹി പ്രജ്ഞാനാമി തവ പ്രവൃത്തിം || 11.31 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച
 കാലോന്യീ ലോകക്ഷയകൃത്പ്രവൃദ്ധോ
 ലോകാൻസമാഹർതുമിഹ പ്രവൃത്തഃ |
 ഋത്യേപി ത്യാം ന ഭവിഷ്യന്തി സർവേ
 യ്യേവസ്ഥിതാഃ പ്രത്യനീകേഷു യോഗാഃ || 11.32 ||

തസ്മാത്ത്വമുത്തിഷ്ട യശോ ലഭസ്യ
 ജിത്വാ ശത്രുൻ ഭുങ്ക്ഷ്യ രാജ്യം സമൃദ്ധം |
 മയൈവൈതേ നിഹതാഃ പൂർവമേവ
 നിമിത്തമാത്രം ഭവ സവ്യസാചിൻ || 11.33 ||

ഭ്രോണം ച ഭീഷ്മം ച ജയദ്രഥം ച
 കർണം തഥാൻയാനപി യോഗവീരാൻ |

മയാ ഹതാംസ്ത്വം ജഹി മാ വ്യമിഷ്ടാ
യുധ്യന്വ ജേതാസി രണേ സപത്താൻ || 11.34 ||

സഞ്ജയ ഉവാച
ഏതച്ഛൂത്യാ വചനം കേശവന്ധ്യ
കൃതാഞ്ജലിർവേപമാനഃ കിരീടീ |
നമസ്കൃത്യാ ഭൂയ ഏവാഹ കൃഷ്ണം
സഗദ്ഗദം ഭീതഭീതഃ പ്രണമ്യ || 11.35 ||

അർജുന ഉവാച
സ്ഥാനേ ഹൃഷീകേശ തവ പ്രകീർത്യാ
ജഗത്പ്രഹൃഷ്യത്യനുരജ്യതേ ച |
രക്ഷാംസി ഭീതാനി ദിശോ ദ്രവന്തി
സർവേ നമസ്യന്തി ച സിദ്ധസംഘാഃ || 11.36 ||

കന്യാച്ച തേ ന നമേരൻമഹാത്മൻ
ഗരീയസേ ബ്രഹ്മണോപ്യാദികർത്രേ |
അനന്ത ദേവേശ ജഗന്നിവാസ
ത്വമക്ഷരം സദസത്തത്പരം യത് || 11.37 ||

ത്വമാദിദേവഃ പുരുഷഃ പുരാണഃ
ത്വമസ്യ വിശ്വസ്യ പരം നിധാനം |
വേത്താസി വേദ്യം ച പരം ച ധാമ
ത്വയാ തതം വിശ്വമനന്തരൂപ || 11.38 ||

വായുർയമോഗ്നിർവരുണഃ ശശാങ്കഃ
പ്രജാപതിസ്ത്വം പ്രപിതാമഹശ്ച |
നമോ നമസ്തേസ്തു സഹസ്രകൃത്യഃ
പുനശ്ച ഭൂയോപി നമോ നമസ്തേ || 11.39 ||

നമഃ പുരസ്കാരമ പുഷ്പതന്ത്രേ
 നമോസ്തു തേ സർവത ഏവ സർവ |
 അനന്തവീർയാമിതവിക്രമസ്ത്വം
 സർവം സമാപ്തേഷി തത്ത്വോസി സർവഃ || 11.40 ||

സഖേതി മത്യാ പ്രസഭം യദുകൃതം
 ഹേ കൃഷ്ണ ഹേ യാദവ ഹേ സഖേതി |
 അജാനതാ മഹിമാനം തവേദം
 മയാ പ്രമാദാത്പ്രണയേന വാപി || 11.41 ||

യച്ചാവഹാസാർഥമസത്കൃത്ത്വോസി
 വിഹാരശയാസനഭോജനേഷു |
 ഏകോഽഥവാപ്യച്യുത തത്സമക്ഷം
 തത്ക്ഷാമയേ ത്യാമഹമപ്രമേയം || 11.42 ||

പിതാസി ലോകസ്യ ചരാചരസ്യ
 ത്വമസ്യ പൂജ്യശ്ച ഗുരുർഗരീയാൻ |
 ന ത്വത്സമോസ്തുഭ്യധികഃ കൃത്ത്വോന്യോ
 ലോകത്രയേപ്യപ്രതിമപ്രഭാവ || 11.43 ||

തസ്മാത്പ്രണമ്യ പ്രണിധായ കായം
 പ്രസാദയേ ത്യാമഹമീശമീഡ്യം |
 പിതേവ പുത്രസ്യ സഖേവ സഖ്യഃ
 പ്രിയഃ പ്രിയായാർഹസി ദേവ സോഽഗും || 11.44 ||

അദൃഷ്ടപൂർവം ഹൃഷിത്ത്വോസ്തി ദൃഷ്ട്യാ
 ഭയേന ച പ്രവൃഥിതം മനോ മേ |
 തദേവ മേ ദർശയ ദേവ രൂപം
 പ്രസീദ ദേവേശ ജഗന്നിവാസ || 11.45 ||

കിരീടിനം ഗദിനം ചക്രഹസ്തം
 ഇച്ഛാമി ത്യാം ദ്രഷ്ടുമഹം തഥൈവ |
 തേനൈവ രൂപേണ ചതുർഭുജേന
 സഹസ്രബാഹോ ഭവ വിശ്വമൂർതേ || 11.46 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച
 മയാ പ്രസന്നേന തവാർജുനേദം
 രൂപം പരം ദർശിതമാത്മയോഗാത് |
 തേജോമയം വിശ്വമനന്തമാദ്യം
 യന്മേ ത്വദന്യേന ന ദൃഷ്ടപൂർവം || 11.47 ||

ന വേദ യജ്ഞോധ്യയനൈർന ദാനൈഃ
 ന ച ക്രിയാഭിർന തപോഭിരുഗ്രൈഃ |
 ഏവംരൂപഃ ശക്യ അഹം നൂലോകേ
 ദ്രഷ്ടും ത്വദന്യേന കുരുപ്രവീര || 11.48 ||

മാ തേ വ്യഥാ മാ ച വിമൂഢഭാവോ
 ദൃഷ്ട്വാ രൂപം ഘോരമീദൃങ്മമേദം |
 വ്യപേതഭിഃ പ്രീതമനാഃ പുനസ്ത്വം
 തദേവ മേ രൂപമിദം പ്രപശ്യ || 11.49 ||

സഞ്ജയ ഉവാച
 ഇത്യർജുനം വാസുദേവസ്തഥോക്ത്വാ
 സ്വകം രൂപം ദർശയാമാസ ഭൂയഃ |
 ആശ്വാസയാമാസ ച ഭീതമേനം
 ഭൂത്വാ പുനഃ സൗമ്യവപുർമഹാത്മാ || 11.50 ||

അർജുന ഉവാച
 ദൃഷ്ട്വേദം മാനുഷം രൂപം തവ സൗമ്യം ജനാർദന |
 ഇദാനീമസ്മി സംവൃത്തഃ സചേതാഃ പ്രകൃതിം ഗതഃ || 11.51 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച
 സുദുർദർശമിദം രൂപം ദൃഷ്ട്വാനസി യൻമമ |
 ദേവാ അപ്യസ്യ രൂപസ്യ നിത്യം ദർശനകാക്ഷിണഃ || 11.52 ||

നാഹം വേദൈർന തപസാ ന ദാനേന ന ചേജ്ജയാ |
 ശക്യ ഏവംവിയോ ദ്രഷ്ടും ദൃഷ്ട്വാനസി മാം യഥാ || 11.53 ||

ഭക്ത്യാ ത്വനന്യയാ ശക്യ അഹമേവംവിയോർജ്ജുന |
 ഇതാതും ദ്രഷ്ടും ച തത്തേത്വന പ്രവേഷും ച പരന്തപ || 11.54 ||

മത്കർമകൃൻമത്പരമോ മദ്ഭക്തഃ സംഗവർജ്ജിതഃ |
 നിർവൈരഃ സർവഭൂതേഷു യഃ സ മാമേതി പാണ്ഡവ || 11.55 ||

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാസൂപനിഷത്സു ബ്രഹ്മവിദ്യായാം യോഗശാസ്ത്രേ
 ശ്രീകൃഷ്ണാർജുനസംവാദേ വിശ്വരൂപദർശനയോഗോ നാമ ഏകാദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

|| ഭക്തിയോഗോ നാമ ദ്വാദശോധ്യായഃ ||

അർജുന ഉവാച

ഏവം സതതയുക്താ യേ ഭക്താസ്ത്യാം പര്യുപാസതേ |
യേ ചാപ്യക്ഷരമവ്യക്തം തേഷാം കേ യോഗവിത്തമാഃ || 12.1 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച

മയ്യാവേശ്യ മനോ യേ മാം നിത്യയുക്താ ഉപാസതേ |
ശ്രദ്ധയാ പരയോഗേതാസ്തേ മേ യുക്തതമാ മതാഃ || 12.2 ||

യേ ത്വക്ഷരമനിർഭേശ്യമവ്യക്തം പര്യുപാസതേ |
സർവത്രഗമചിന്ത്യഞ്ച കൂടസ്ഥമചലം ധ്രുവം || 12.3 ||

സന്നിയമ്യന്ദ്രിയഗ്രാമം സർവത്ര സമബുദ്ധയഃ |
തേ പ്രാപ്സുവന്തി മാമേവ സർവഭൂതഹിതേ രതാഃ || 12.4 ||

ക്ലേശോഽധികതരസ്തേഷാമവ്യക്താസക്തചേതസാം |
അവ്യക്താ ഹി ഗതിർഭൂഃഖം ദേഹവദ്ഭിരവാപ്യതേ || 12.5 ||

യേ തു സർവാണി കർമാണി മയി സന്യസ്യ മത്പരാഃ |
അനന്ദയേനൈവ യോഗേന മാം ധ്യായന്ത ഉപാസതേ || 12.6 ||

തേഷാമഹം സമുദ്ധർതാ മൃത്യുസംസാരസാഗരാത് |
ഭവാമി നചിരാത്പാർഥ മയ്യാവേശിതചേതസാം || 12.7 ||

മയ്യേവ മന ആധത്വ്യ മയി ബുദ്ധിം നിവേശയ |
നിവസിഷ്യസി മയ്യേവ അത ഊർധ്വം ന സംശയഃ || 12.8 ||

അഥ ചിത്തം സമാധാതും ന ശക്നോഷി മയി സ്ഥിരം |
അഭ്യാസയോഗേന തതോ മാമിച്ഛാപ്തം ധനഞ്ജയ || 12.9 ||

അഭ്യാസ്യേപ്യസമർഥോസി മത്കർമപരമോ ഭവ |
മദർഥമപി കർമാണി കുർവൻസിദ്ധിമവാപ്സ്യസി || 12.10 ||

അഥൈതദപ്യശക്തോസി കർതും മദ്ഭോഗമാശ്രിതഃ |
സർവകർമഫലത്യാഗം തതഃ കുരു യതാത്മവാൻ || 12.11 ||

ശ്രേയോ ഹി ഇതാനമഭ്യാസാഇജ്ഞാനാഭ്യാനം വിശിഷ്യതേ |
ധ്യാനാത്കർമഫലത്യാഗസ്ത്യാഗാച്ഛാന്തിരനന്തരം || 12.12 ||

അദ്വേഷാ സർവഭൂതാനാം മൈത്രഃ കരുണ ഏവ ച |
നിർമമോ നിരഹങ്കാരഃ സമദുഃഖസുഖഃ ക്ഷമീ || 12.13 ||

സന്തുഷ്ടഃ സതതം യോഗീ യതാത്മാ ദുഃഖനിശ്ചയഃ |
മയൂർപിതമനോബുദ്ധിർയോ മദ്ഭക്തഃ സ മേ പ്രിയഃ || 12.14 ||

യസ്മാനോദ്വിജതേ ലോകോ ലോകാനോദ്വിജതേ ച യഃ |
ഹർഷാമർഷഭയോദ്വേഗൈർമുക്തോ യഃ സ ച മേ പ്രിയഃ || 12.15 ||

അനപേക്ഷഃ ശുചിർദക്ഷ ഉദാസീനോ ഗതവ്യഥഃ |
സർവാരംഭപരിത്യാഗീ യോ മദ്ഭക്തഃ സ മേ പ്രിയഃ || 12.16 ||

യോ ന ഹൃഷ്യതി ന ദ്വേഷി ന ശോചതി ന കാക്ഷതി |
ശുഭാശുഭപരിത്യാഗീ ഭക്തിമാൻയഃ സ മേ പ്രിയഃ || 12.17 ||

സമഃ ശത്രുഃ ച മിത്രേ ച തഥാ മാനാപമാനയോഃ |
ശീതോഷ്ണസുഖദുഃഖേഷു സമഃ സംഗവിവർജ്ജിതഃ || 12.18 ||

തൃപ്തനിദാസ്തുതിർമൗനീ സന്തുഷ്ടോ യേന കേനചിത് |
അനികേതഃ സ്ഥിരമതിർഭക്തിമാൻമേ പ്രിയോ നരഃ || 12.19 ||

യേ തു ധർമ്മാമൃതമിദം യഥോക്തം പര്യുപാസതേ |
ശ്രദ്ധയാനാ മത്പരമാ ഭക്താന്വേതിവ മേ പ്രിയഃ || 12.20 ||

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാസുപനിഷത്സു ബ്രഹ്മവിദ്യായാം യോഗശാസ്ത്രേ
ശ്രീകൃഷ്ണാർജുനസംവാദേ ഭക്തിയോഗോ നാമ ദ്വാദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

|| ക്ഷേത്രക്ഷേത്രജ്ഞവിഭാഗയോഗോ നാമ ത്രയോദശോദ്യായഃ ||

അർജുന ഉവാച

പ്രകൃതിം പുരുഷം ചൈവ ക്ഷേത്രം ക്ഷേത്രജ്ഞമേവ ച |
ഏതദ്വേദിതുമിച്ഛാമി ഇതാനം ജ്ഞേയം ച കേശവ || 13.1 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച

ഇദം ശരീരം കൗന്തേയ ക്ഷേത്രമിത്യഭിധീയതേ |
ഏതദ്വേദോ വേത്തി തം പ്രാഹുഃ ക്ഷേത്രജ്ഞ ഇതി തദ്വിദഃ || 13.2 ||

ക്ഷേത്രജ്ഞം ചാപി മാം വിദ്വി സർവക്ഷേത്രേഷു ഭാരത |
ക്ഷേത്രക്ഷേത്രജ്ഞയോർജ്ഞാനം യത്തജ്ഞാനം മതം മമ || 13.3 ||

തത്ക്ഷേത്രം യച്ച യാദൃക്ച യദ്വികാരി യതശ്ച യത് |
സ ച യോ യത്പ്രഭാവശ്ച തത്സമാസേന മേ ശൃണു || 13.4 ||

ഋഷിഭിർബഹുധാ ഗീതം ഛന്ദോഭിർവിവിധൈഃ പൃഥക് |
ബ്രഹ്മസൂത്രപദൈശ്ചൈവ ഹേതുമദ്ഭിർവിനിശ്ചിതൈഃ || 13.5 ||

മഹാഭൂതാൻയഹങ്കാരോ ബുദ്ധിരവ്യക്തമേവ ച |
ഇന്ദ്രിയാണി ദശൈകം ച പഞ്ച ചേന്ദ്രിയഗോചരാഃ || 13.6 ||

ഇച്ഛാ ദ്വേഷഃ സുഖം ദുഃഖം സംഘാതശ്ചേതനാ ധൃതിഃ |
ഏതത് ക്ഷേത്രം സമാസേന സവികാരമുദാഹൃതം || 13.7 ||

അമാനിത്യമദംഭിത്യമഹിംസാ ക്ഷാന്തിരാർജവം |
ആചാർയോപാസനം ശൗചം സ്വൈർയമാത്മവിനിഗ്രഹഃ || 13.8 ||

ഇന്ദ്രിയാർഥേഷു വൈരാഗ്യമനഹങ്കാര ഏവ ച |
ജൻമമൃത്യുജ്ജരാവ്യാധിഭുഃഖദോഷാനുഭർശനം || 13.9 ||

അസക്തിരനഭിഷ്യാംഗഃ പുത്രദാരഗൃഹാദിഷു |
നിത്യം ച സമചിത്തത്വമിഷ്ടാനിഷ്ടോപപത്തിഷു || 13.10 ||

മയി ചാനന്യയോഗേന ഭക്തിരവ്യഭിചാരിണീ |
വിവിക്തദേശസേവിത്വമരതിർജനസംസദി || 13.11 ||

അധ്യാത്മജ്ഞാനനിത്യത്വം തത്ത്വജ്ഞാനാർഥഭർശനം |
ഏതജ്ഞാനമിതി പ്രോക്തമജ്ഞാനം യദത്യാൻയമാ || 13.12 ||

ജ്ഞേയം യത്തത്പ്രവക്ഷ്യാമി യജ്ഞാനോത്യാമ്യത്രമശ്നുതേ |
അനാദിമത്പരം ബ്രഹ്മ ന സത്തന്നാസദുച്യതേ || 13.13 ||

സർവതഃ പാണിപാദം തത്സർവതോക്ഷിശിരോമുഖം |
സർവതഃ ശ്രുതിമൽലോകേ സർവമാവ്യത്യ തിഷ്ഠതി || 13.14 ||

സർവേന്ദ്രിയഗുണാഭാസം സർവേന്ദ്രിയവിവർജ്ജിതം |
അസക്തം സർവഭ്യച്ചൈവ നിർഗുണം ഗുണഭോക്ത്യ ച || 13.15 ||

ബഹിരന്തശ്ച ഭൂതാനാമചരം ചരമേവ ച |
സൂക്ഷ്മത്യാത്തദവിജ്ഞേയം ദൂരസ്ഥം ചാന്തികേ ച തത് || 13.16 ||

അവിഭക്തം ച ഭൂതേഷു വിഭക്തമിവ ച സ്ഥിതം |
ഭൂതഭർത്യ ച തജ്ജ്ഞേയം ഗ്രസിഷ്ണു പ്രഭവിഷ്ണു ച || 13.17 ||

ജ്യോതിഷാമപി തജ്ജ്യോതിസ്തമസഃ പരമുച്യതേ |
ജ്ഞാനം ജ്ഞേയം ജ്ഞാനഗമ്യം ഹൃദി സർവസ്യ വിഷ്ഠിതം || 13.18 ||

ഇതി ക്ഷേത്രം തഥാ ജ്ഞാനം ജ്ഞേയം ചോക്തം സമാസതഃ |
മദ്ഭക്ത ഏതദ്വിജ്ഞായ മദ്ഭാവായോപപദ്യതേ || 13.19 ||

പ്രകൃതിം പുരുഷം ചൈവ വിദ്യനാദി ഉഭാവപി |
വികാരാശ്ച ഗുണാശ്ചൈവ വിദ്ധി പ്രകൃതിസംഭവാൻ || 13.20 ||

കാർയകാരണകർത്യത്വേ ഹേതുഃ പ്രകൃതിരുച്യതേ |
പുരുഷഃ സുഖദുഃഖാനാം ഭോക്ത്യത്വേ ഹേതുരുച്യതേ || 13.21 ||

പുരുഷഃ പ്രകൃതിസ്ഥോ ഹി ഭുക്തേ പ്രകൃതിജ്ഞാൻഗുണാൻ |
കാരണം ഗുണസംഗോഽസ്യ സദസദ്യാനിജൻമസു || 13.22 ||

ഉപദ്രഷ്ടാനുമന്താ ച ഭർതാ ഭോക്താ മഹേശ്വരഃ |
പരമാത്മേതി ചാപ്യുക്തോ ഭേദഹ്വസ്മിൻപുരുഷഃ പരഃ || 13.23 ||

യ ഏവം വേത്തി പുരുഷം പ്രകൃതിം ച ഗുണൈഃ സഹ |
സർവമാ വർതമാനോഽപി ന സ ഭൂയോഭിജ്ഞായതേ || 13.24 ||

ധ്യാനേനാത്മനി പശ്യന്തി കേചിദാത്മാനമാത്മനാ |
അന്യേ സാംഖ്യേന യോഗേന കർമയോഗേന ചാപരേ || 13.25 ||

അന്യേ ത്യേവമജ്ഞാനന്തഃ ശ്രുത്യാൻയേഭ്യ ഉപാസതേ |
ത്യേപി ചാതിതരന്ത്യേവ മൃത്യും ശ്രുതിപരായണാഃ || 13.26 ||

യാവത്സഞ്ജായതേ കിഞ്ചിത്സത്ത്വം സ്ഥാവരജംഗമം |
ക്ഷേത്രക്ഷേത്രജ്ഞസംയോഗാത്തദ്വിദ്ധി ഭരതർഷഭ || 13.27 ||

സമം സർവേഷു ഭൂതേഷു തിഷ്ഠന്തം പരമേശ്വരം |
വിനശ്യത്സ്യവിനശ്യന്തം യഃ പശ്യതി സ പശ്യതി || 13.28 ||

സമം പശ്യൻഹി സർവത്ര സമവസ്ഥിതമീശ്വരം |
ന ഹിനസ്ത്യാത്മാനാത്മാനം തതോ യാതി പരാം ഗതിം || 13.29 ||

പ്രകൃത്യൈവ ച കർമാണി ക്രിയമാണാനി സർവശഃ |
യഃ പശ്യതി തമാത്മാനമകർതാരം സ പശ്യതി || 13.30 ||

യദാ ഭൂതപൃഥഗ്ഭാവമേകസ്ഥമനുപശ്യതി |
തത ഏവ ച വിസ്താരം ബ്രഹ്മ സമ്പദ്യതേ തദാ || 13.31 ||

അനാദിത്യാന്നിർഗുണത്യാത്പരമാത്മായമവ്യയഃ |
ശരീരസ്ഥോപി കൗന്തേയ ന കരോതി ന ലിപ്യതേ || 13.32 ||

യഥാ സർവഗതം സൗക്ഷ്യാദാകാശം നോപലിപ്യതേ |
സർവത്രാവസ്ഥിതോ ദേഹേ തഥാത്മാ നോപലിപ്യതേ || 13.33 ||

യഥാ പ്രകാശയത്യേകഃ കൃത്സ്നം ലോകമിമം രവിഃ |
ക്ഷേത്രം ക്ഷേത്രീ തഥാ കൃത്സ്നം പ്രകാശയതി ഭാരത || 13.34 ||

ക്ഷേത്രക്ഷേത്രജ്ഞയോരേവമന്തരം ജ്ഞാനചക്ഷുഷാ |
ഭൂതപ്രകൃതിമോക്ഷം ച യേ വിദുർയാന്തി തേ പരം || 13.35 ||

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാസുപനിഷത്സു ബ്രഹ്മവിദ്യായാം യോഗശാസ്ത്രേ
ശ്രീകൃഷ്ണാർജുനസംവാദേ ക്ഷേത്രക്ഷേത്രജ്ഞവിഭാഗയോഗോ നാമ
ത്രയോദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

|| ഗുണത്രയവിഭാഗയോഗോ നാമ ചതുർദശോദ്യായഃ ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച

പരം ഭൂയഃ പ്രവക്ഷ്യാമി ഇത്താനാനാം ഇത്താനമുത്തമം |
യജ്ഞാത്യാ മൂനയഃ സർവേ പരാം സിദ്ധിമിതോ ഗതാഃ || 14.1 ||

ഇദം ഇത്താനമുപാശ്രിത്യ മമ സാധർമ്യമാഗതാഃ |
സർഗ്വേപി നോപജായന്തേ പ്രലയേ ന വ്യഥന്തി ച || 14.2 ||

മമ യോനിർമഹദ് ബ്രഹ്മ തസ്മിൻഗർഭം ദധാമ്യഹം |
സംഭവഃ സർവഭൂതാനാം തതോ ഭവതി ഭാരത || 14.3 ||

സർവയോനിഷു കൗന്തേയ മുർത്തയഃ സംഭവന്തി യാഃ |
താസാം ബ്രഹ്മ മഹദ്യോനിരഹം ബീജപ്രദഃ പിതാ || 14.4 ||

സത്യം രജസ്സമ ഇതി ഗുണാഃ പ്രകൃതിസംഭവാഃ |
നിബധ്നന്തി മഹാബാഹോ ദേഹേ ദേഹിനമവ്യയം || 14.5 ||

തത്ര സത്യം നിർമലത്യാത്പ്രകാശകമനായം |
സുഖസംഗേന ബധ്നന്തി ഇത്താനസംഗേന ചാനഘ || 14.6 ||

രജോ രാഗാത്മകം വിദ്ധി തൃഷ്ണാസംഗസമുദ്ഭവം |
തന്നിബധ്നന്തി കൗന്തേയ കർമസംഗേന ദേഹിനം || 14.7 ||

തമസ്സജ്ഞാനജം വിദ്ധി മോഹനം സർവദേഹിനാം |
പ്രമാദാലസ്യനിദ്രാഭിസ്സന്നിബധ്നന്തി ഭാരത || 14.8 ||

സത്ത്വം സുഖേ സഞ്ജയതി രജഃ കർമ്മണി ഭാരത |
ഇതാനമാവൃത്യ തു തമഃ പ്രമാദേ സഞ്ജയത്യുത || 14.9 ||

രജസ്തമശ്ചാഭിഭൂയ സത്ത്വം ഭവതി ഭാരത |
രജഃ സത്ത്വം തമശ്ചൈവ തമഃ സത്ത്വം രജസ്തമാ || 14.10 ||

സർവദ്വാരേഷു ദേഹ്യേന്ദ്രിൻപ്രകാശ ഉപജായതേ |
ഇതാനം യദാ തദാ വിദ്വാദ്വിവൃദ്ധം സത്ത്വമിത്യുത || 14.11 ||

ലോഭഃ പ്രവൃത്തിരാഭരഃ കർമ്മണാമശമഃ സ്സുഹാ |
രജസ്യേതാനി ജായന്തേ വിവൃദ്ധേ ഭരതർഷഭ || 14.12 ||

അപ്രകാശോപ്രവൃത്തിശ്ച പ്രമാദോ മോഹ ഏവ ച |
തമസ്യേതാനി ജായന്തേ വിവൃദ്ധേ കുരുനന്ദന || 14.13 ||

യദാ സന്ത്യേ പ്രവൃദ്ധേ തു പ്രലയം യാതി ദേഹഭൃത് |
തദോത്തമവിദാം ലോകാനമലാൻപ്രതിപദ്യതേ || 14.14 ||

രജസി പ്രലയം ഗത്യാ കർമ്മസംഗീഷു ജായതേ |
തഥാ പ്രലീനസ്തമസി മൂഢയോനിഷു ജായതേ || 14.15 ||

കർമ്മണഃ സുകൃതസ്യാഹുഃ സാന്ത്വികം നിർമലം ഫലം |
രജസസ്തു ഫലം ദുഃഖമഇതാനം തമസഃ ഫലം || 14.16 ||

സത്ത്വാത്സഞ്ജായതേ ഇതാനം രജസോ ലോഭ ഏവ ച |
പ്രമാദമോഹൗ തമസോ ഭവത്യേഇതാനമേവ ച || 14.17 ||

ഊർധ്വം ഗച്ഛന്തി സത്ത്വസ്ഥാ മധ്യേ തിഷ്ഠന്തി രാജസാഃ |
ജഘൻയഗുണവൃത്തിസ്ഥാ അധോ ഗച്ഛന്തി താമസാഃ || 14.18 ||

നാൻയം ഗുണേഭ്യഃ കർത്താരം യദാ ഭ്രഷ്ടാനുപശ്യതി |
ഗുണേഭ്യശ്ച പരം വേത്തി മദ്ഭാവം സോധിഗച്ഛതി || 14.19 ||

ഗുണാനേതാനതീത്യ ത്രീന്ദേഹീ ദേഹസമുദ്ഭവാൻ |
ജൻമമൃത്യുജരാദുഃഖൈർവിമുക്തോദ്യമശ്നുതേ || 14.20 ||

അർജുന ഉവാച
കൈർലിംഗൈസ്ത്രിൻഗുണാനേതാനതീതോ ഭവതി പ്രഭോ |
കിമാചാരഃ കഥം ചൈതാംസ്ത്രിൻഗുണാനതിവർത്തതേ || 14.21 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച
പ്രകാശം ച പ്രവൃത്തിം ച മോഹമേവ ച പാണ്ഡവ |
ന ദ്വേഷി സമ്പ്രവൃത്താനി ന നിവൃത്താനി കാക്ഷതി || 14.22 ||

ഉദാസീനവദാസീനോ ഗുണൈർയോ ന വിചാൽയതേ |
ഗുണാ വർത്തന്ത ഇത്യേവ യോവതിഷ്ഠതി നേംഗതേ || 14.23 ||

സമദുഃഖസുഖഃ സ്വസ്ഥഃ സമലോഷ്യാശ്ചകാഞ്ചനഃ |
തുൽയപ്രിയാപ്രിയോ ധീരസ്തുൽയനിന്ദാത്മസംസ്കൃതിഃ || 14.24 ||

മാനാപമാനയോസ്തുൽയസ്തുൽയോ മിത്രാരിപക്ഷയോഃ |
സർവാരംഭപരിത്യാഗീ ഗുണാതീതഃ സ ഉച്യതേ || 14.25 ||

മാം ച യോവ്യഭിചാരേണ ഭക്തിയോഗേന സേവതേ |
സ ഗുണാൻസമതീത്യൈതാൻബ്രഹ്മഭൂയായ കൽപതേ || 14.26 ||

ബ്രഹ്മണോ ഹി പ്രതിഷ്ഠാഹമമൃതസ്യാവ്യയസ്യ ച |
ശാശ്വതസ്യ ച ധർമസ്യ സുഖസൈകാന്തികസ്യ ച || 14.27 ||

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാസുപനിഷത്സു ബ്രഹ്മവിദ്യായാം യോഗശാസ്ത്രേ
ശ്രീകൃഷ്ണാർജുനസംവാദേ ഗുണത്രയവിഭാഗയോഗോ നാമ ചതുർദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ പുരുഷോത്തമയോഗോ നാമ പഞ്ചദശോദ്യായഃ ॥

ശ്രീഭഗവാനുവാച

ഊർധ്വമൂലമധഃശാഖമശ്വത്ഥം പ്രാഹുരവ്യയം |

ഛന്ദാഃസി യസ്യ പർണാനി യസ്തം വേദ സ വേദവിത് || 15.1 ||

അധശ്ചോർധ്വം പ്രസ്യുതാസ്തസ്യ ശാഖാ

ഗുണപ്രവൃദ്ധാ വിഷയപ്രവാലാഃ |

അധശ്ച മൂലാൻയനുസന്തതാനി

കർമാനുബന്ധീനി മനുഷ്യലോകേ || 15.2 ||

ന രൂപമന്യേഹ തഥോപലഭ്യതേ

നാന്തോ ന ചാദിർന ച സംപ്രതിഷ്ഠാ |

അശ്വത്ഥമേനം സുവിരൂഢമൂലം

അസംഗശസ്ത്രേണ ദൃഢേന ഛരിത്ത്യാ || 15.3 ||

തതഃ പദം തത്പരിമാർഗിതവ്യം

യസ്മിൻഗതാ ന നിവർതന്തി ഭൂയഃ |

തമേവ ചാദ്യം പുരുഷം പ്രപദ്യേ

യതഃ പ്രവൃത്തിഃ പ്രസ്യുതാ പുരാണീ || 15.4 ||

നിർമാനമോഹാ ജിതസംഗദോഷാ

അധ്യാത്മനിത്യാ വിനിവൃത്തകാമാഃ |

ദ്വന്ദ്വൈർവിമുക്താഃ സുഖദുഃഖസംഹൈന്തഃ

ഗച്ഛന്ത്യമൂഢാഃ പദമവ്യയം തത് || 15.5 ||

ന തദ്ഭാസയതേ സൂർയോ ന ശശാങ്കോ ന പാവകഃ |
യദ്ഗത്യാ ന നിവർത്തന്തേ തദ്ധാമ പരമം മമ || 15.6 ||

മമൈവാംശോ ജീവലോകേ ജീവഭൂതഃ സനാതനഃ |
മനഃഷഷ്ടാനീന്ദ്രിയാണി പ്രകൃതിസ്ഥാനി കർഷതി || 15.7 ||

ശരീരം യദവാപ്നോതി യച്ചാപ്യുക്തക്രാമതീശ്വരഃ |
ഗൃഹീത്യൈതാനി സംയാതി വായുർഗന്ധാനിവാശയാത് || 15.8 ||

ശ്രോത്രം ചക്ഷുഃ സ്സർശനം ച രസനം ശ്രോണമേവ ച |
അധിഷ്ഠായ മനശ്ചായം വിഷയാനുപസേവതേ || 15.9 ||

ഉക്തക്രാമന്തം സ്ഥിതം വ്യാപി ഭൂജ്ഞാനം വാ ഗുണാൻവിതം |
വിമുഢാ നാനുപശ്യന്തി പശ്യന്തി ഇണാനചക്ഷുഷഃ || 15.10 ||

യതന്തോ യോഗിനശ്ചൈനം പശ്യന്ത്യാത്മൻയവസ്ഥിതം |
യതന്തോപ്യകൃതാത്മാനോ നൈനം പശ്യന്ത്യചേതസഃ || 15.11 ||

യദാദിത്യഗതം തേജോ ജഗദ്ഭാസയത്യേവിലം |
യച്ചന്ദ്രമസി യച്ചാഗൗ തന്തേജോ വിദ്ധി മാമകം || 15.12 ||

ഗാമാവിശ്യ ച ഭൂതാനി ധാരയാമ്യഹമോജസാ |
പുഷ്പാമി ചൗഷധീഃ സർവാഃ സോമോ ഭൂത്യാ രസാത്മകഃ || 15.13 ||

അഹം വൈശ്യാനരോ ഭൂത്യാ പ്രാണിനാം ദേഹമാശ്രിതഃ |
പ്രാണാപാനസമായുക്തഃ പചാമ്യന്നം ചതുർവിധം || 15.14 ||

സർവസ്യ ചാഹം ഹൃദി സന്നിവിഷ്ണോ
മത്തഃ സ്മൃതിർഇണാനമപോഹനഞ്ച |
വേദൈശ്ച സർവൈരഹമേവ വേദ്യോ
വേദാന്തക്യദ്വേദവിദേവ ചാഹം || 15.15 ||

ദ്വാവിമൗ പുരുഷൗ ലോകേ ക്ഷരശ്ചാക്ഷര ഏവ ച |
ക്ഷരഃ സർവാണി ഭൂതാനി കൂടസ്ഥോക്ഷര ഉച്യതേ || 15.16 ||

ഉത്തമഃ പുരുഷസ്ത്വന്യഃ പരമാത്മേത്യുദാഹൃതഃ |
യോ ലോകത്രയമാവിശ്യ ബിഭർത്യവ്യയ ഈശ്വരഃ || 15.17 ||

യസ്മാത്ക്ഷരമതിതോഹമക്ഷരാദപി ചോത്തമഃ |
അതോസ്തി ലോകേ വേദേ ച പ്രഥിതഃ പുരുഷോത്തമഃ || 15.18 ||

യോ മാമേവമസംമൂഢോ ജ്ഞാനാതി പുരുഷോത്തമഃ |
സ സർവവിദ്ഭജതി മാം സർവഭാവേന ഭാരത || 15.19 ||

ഇതി ഗുഹൃതമം ശാസ്ത്രമിദമുക്തം മയാ്നഘ |
ഏതത്ബുദ്ധ്യാ ബുദ്ധിമാൻസ്യാത്കൃതകൃത്യശ്ച ഭാരത || 15.20 ||

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാസുപനിഷത്സു ബ്രഹ്മവിദ്യായാം യോഗശാസ്ത്രേ
ശ്രീകൃഷ്ണാർജുനസംവാദേ പുരുഷോത്തമയോഗോ നാമ പഞ്ചദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

|| ദൈവാസുരസമ്പദ്വിഭാഗയോഗോ നാമ ഷോഡശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച

അഭയം സത്ത്വസംശുദ്ധിർജ്ഞാനയോഗവ്യവസ്ഥിതിഃ |
ദാനം ദമശ്ച യജ്ഞശ്ച സ്യാധ്യായസ്തപ ആർജവം || 16.1 ||

അഹിംസാ സത്യമക്രാധസ്ത്യാഗഃ ശാന്തിരപൈശുനം |
ദയാ ഭൂതേഷ്വലോലുപ്ലം മാർദവം ഹ്രീരചാപലം || 16.2 ||

തേജഃ ക്ഷമാ ധൃതിഃ ശൗചമദ്രോഹോ നാതിമാനിതാ |
ഭവന്തി സമ്പദം ദൈവീമഭിജ്ഞാതസ്യ ഭാരത || 16.3 ||

ദംഭോ ദർപോഭിമാനശ്ച ക്രോധഃ പാരുഷ്യമേവ ച |
അജ്ഞാനം ചാഭിജ്ഞാതസ്യ പാർഥ സമ്പദമാസുരീം || 16.4 ||

ദൈവീ സമ്പദ്വിമോക്ഷായ നിബന്ധായാസുരീ മതാ |
മാ ശുചഃ സമ്പദം ദൈവീമഭിജ്ഞാതോസി പാണ്ഡവ || 16.5 ||

ദ്വൗ ഭൂതസർഗൗ ലോക്യേന്ദ്രീനൈവ ആസുര ഏവ ച |
ദൈവോ വിസ്തരശഃ പ്രോക്ത ആസുരം പാർഥ മേ ശൃണു || 16.6 ||

പ്രവൃത്തിം ച നിവൃത്തിം ച ജ്ഞാ ന വിദുരാസുരാഃ |
ന ശൗചം നാപി ചാചാരോ ന സത്യം തേഷു വിദ്യതേ || 16.7 ||

അസത്യമപ്രതിഷ്ഠം തേ ജഗദാഹുരനീശ്വരം |
അപരസ്പരസംഭൃതം കിമന്യത്കാമഹൈതുകം || 16.8 ||

ഏതാം ദൃഷ്ടിമവഷ്ടഭ്യ നഷ്ടാത്മാനോൽപബുദ്ധയഃ |
പ്രഭവന്ത്യുഗ്രകർമാണഃ ക്ഷയായ ജഗതോഹിതാഃ || 16.9 ||

കാമമാശ്രിത്യ ദുഷ്കൂരം ദംഭമാനമദാൻവിതാഃ |
മോഹാദ്ഗൃഹീത്യാസദ്ഗ്രാഹാൻപ്രവർത്തന്ത്യേശുചിവ്രതാഃ || 16.10 ||

ചിന്താമപരിമേയാം ച പ്രലയാന്താമുപാശ്രിതാഃ |
കാമോപഭോഗപരമാ ഏതാവദിതി നിശ്ചിതാഃ || 16.11 ||

ആശാപാശശരൈർബദ്ധാഃ കാമക്രാധപരായണാഃ |
ഈഹന്തേ കാമഭോഗാർഥമന്യായേനാർഥസഞ്ചയാൻ || 16.12 ||

ഇദമദ്യ മയാ ലബ്ധമിമം പ്രാപ്സ്യേ മനോരഥം |
ഇദമസ്തീദമപി മേ ദവിഷ്യതി പുനർധനം || 16.13 ||

അസൗ മയാ ഹതഃ ശത്രുർഹനിഷ്യേ ചാപരാന്ധി |
ഈശ്വരോഹമഹം ഭോഗീ സിദ്ധോഹം ബലവാൻസുഖീ || 16.14 ||

ആവേശ്യാദിജനവാനസ്മി കോന്യോയോസ്തി സദ്യശോ മയാ |
യക്ഷ്യേ ദാസ്യാമി മോദിഷ്യ ഇത്യജ്ഞാനവിമോഹിതാഃ || 16.15 ||

അനേകചിത്തവിഭ്രാന്താ മോഹജ്വാലസമാവൃതാഃ |
പ്രസക്താഃ കാമഭോഗേഷു പതന്തി നരക്യേശുചൗ || 16.16 ||

ആത്മസംഭാവിതാഃ സ്തബ്ധാ ധനമാനമദാൻവിതാഃ |
യജന്തേ നാമയജ്ഞൈസ്തേ ദംഭേനാവിധിപൂർവകം || 16.17 ||

അഹങ്കാരം ബലം ദർപം കാമം ക്രോധം ച സംശ്രിതാഃ |
മാമാത്മപരഭേദേഷു പ്രദിഷന്തോദ്യസൂയകാഃ || 16.18 ||

താനഹം ദിഷതഃ ക്രൂരാൻസംസാരേഷു നരാധമാൻ |
ക്ഷിപാദ്യജ്ഞസമശുഭാനാസുരീഷ്യേവ യോനിഷു || 16.19 ||

ആസുരീം യോനിമാപന്നാ മൂഢാ ജൻമനി ജൻമനി |
മാമപ്രാപ്യൈവ കൗന്തേയ തതോ യാന്ത്യധമാം ഗതിം || 16.20 ||

ത്രിവിധം നരകസ്വേദം ദ്വാരം നാശനമാത്മനഃ |
കാമഃ ക്രോധസ്തമാ ലോഭസ്തസ്മാദേതത്രായം ത്യജേത് || 16.21 ||

ഏതൈർവിമുക്തഃ കൗന്തേയ തമോദ്യാരൈസ്ത്രിഭിർനരഃ |
ആചരത്യാത്മനഃ ശ്രേയസ്തതോ യാതി പരാം ഗതിം || 16.22 ||

യഃ ശാസ്ത്രവിധിമുത്സൃജ്യ വർത്തതേ കാമകാരതഃ |
ന സ സിദ്ധിമവാപ്നോതി ന സുഖം ന പരാം ഗതിം || 16.23 ||

തസ്മാച്ഛാസ്ത്രം പ്രമാണം തേ കാർയാകാർയവ്യവസ്ഥിതൗ |
ഇതാത്യാ ശാസ്ത്രവിധാനോക്തം കർമ കർതുമിഹാർഹസി || 16.24 ||

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാസുപനിഷത്സു ബ്രഹ്മവിദ്യായാം യോഗശാസ്ത്രേ
ശ്രീകൃഷ്ണാർജുനസംവാദേ ദൈവാസുരസമ്പദ്വിഭാഗയോഗോ നാമ
ഷോഡശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

|| ശ്രദ്ധാത്രയവിഭാഗയോഗോ നാമ സപ്തദശോദ്യായഃ ||

അർജുന ഉവാച

യേ ശാസ്ത്രവിധിമുത്സുജ്യ യജന്തേ ശ്രദ്ധയാൻവിതാഃ |
തേഷാം നിഷ്ഠാ തു കാ കൃഷ്ണ സത്ത്വമാഹോ രജസ്തമഃ || 17.1 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച

ത്രിവിധാ ഭവതി ശ്രദ്ധാ ദേഹിനാം സാ സ്വഭാവജാ |
സാത്തീകീ രാജസീ ചൈവ താമസീ ചേതി താം ശൃണു || 17.2 ||

സത്ത്വാനുരൂപാ സർവസ്യ ശ്രദ്ധാ ഭവതി ഭാരത |
ശ്രദ്ധാമയോദ്യം പുരുഷോ യോ യച്ഛ്രദ്ധാഃ സ ഏവ സഃ || 17.3 ||

യജന്തേ സാത്തീകാ ദേവാൻയക്ഷരക്ഷാംസി രാജസാഃ |
പ്രേതാൻഭൂതഗണാംശ്ചാൻയേ യജന്തേ താമസാ ജനാഃ || 17.4 ||

അശാസ്ത്രവിഹിതം ഘോരം തപ്യന്തേ യേ തപോ ജനാഃ |
ദംഭാഹങ്കാരസംയുക്താഃ കാമരാഗബലാൻവിതാഃ || 17.5 ||

കർഷയന്തഃ ശരീരസ്ഥം ഭൂതഗ്രാമചേതസഃ |
മാം ചൈവാനതഃശരീരസ്ഥം താൻവിദ്യാസുരനിശ്ചയാൻ || 17.6 ||

ആഹാരസ്തുപി സർവസ്യ ത്രിവിധോ ഭവതി പ്രിയഃ |
യജ്ഞസ്തുപസ്തുമാ ദാനം തേഷാം ദേദമിമം ശൃണു || 17.7 ||

ആയുഃ സത്ത്വബലാരോഗ്യസുഖപ്രീതിവിവർധനാഃ |
രസ്യാഃ സ്തിഗ്ധാഃ സ്ഥിരാ ഹൃദ്യാ ആഹാരാഃ സാത്തീകപ്രിയാഃ || 17.8 ||

കട്വല്ലലവണാത്യുഷ്ണതീക്ഷ്ണരൂക്ഷവിദാഹിനഃ |
ആഹാരാ രാജസസ്യേഷ്ടാ ദുഃഖശോകാമയപ്രദാഃ || 17.9 ||

യാതയാമം ഗതരസം പുതി പർയുഷിതം ച യത് |
ഉച്ഛിഷ്ടമപി ചാമേധ്യം ഭോജനം താമസപ്രിയം || 17.10 ||

അഹലാകാക്ഷിഭിര്യജ്ഞോ വിധിദൃഷ്ടോ യ ഇജ്യതേ |
യഷ്ടവ്യമേവേതി മനഃ സമാധായ സ സാന്ത്വികഃ || 17.11 ||

അഭിസന്ധായ തു ഫലം ദംഭാർഥമപി ചൈവ യത് |
ഇജ്യതേ ഭരതശ്രേഷ്ഠ തം യജ്ഞം വിധി രാജസം || 17.12 ||

വിധിഹീനമസൃഷ്ടാനം മന്ത്രഹീനമദക്ഷിണം |
ശ്രദ്ധാവിരഹിതം യജ്ഞം താമസം പരിചക്ഷതേ || 17.13 ||

ദേവദ്വിജഗുരുപ്രാജ്ഞപൂജനം ശൗചമാർജവം |
ബ്രഹ്മചര്യമഹിംസാ ച ശാരീരം തപ ഉച്യതേ || 17.14 ||

അനുദ്വേഗകരം വാക്യം സത്യം പ്രിയഹിതം ച യത് |
സ്വാധ്യായാഭ്യസനം ചൈവ വാങ്മയം തപ ഉച്യതേ || 17.15 ||

മനഃ പ്രസാദഃ സൗമ്യത്വം മൗനമാത്മവിനിഗ്രഹഃ |
ഭാവസംശുദ്ധിരിത്യേതത്തപോ മാനസമുച്യതേ || 17.16 ||

ശ്രദ്ധയാ പരയാ തപ്തം തപസ്തുത്തിവിധം നരൈഃ |
അഹലാകാക്ഷിഭിര്യുക്തൈഃ സാന്ത്വികം പരിചക്ഷതേ || 17.17 ||

സത്കാരമാനപൂജാർഥം തപോ ദംഭേന ചൈവ യത് |
ക്രിയതേ തദിഹ പ്രോക്തം രാജസം ചലമധ്രുവം || 17.18 ||

മൂഢഗ്രാഹേണാത്മനോ യത്പീഡയാ ക്രിയതേ തപഃ |
പരസ്യോത്സാദനാർഥം വാ തത്താമസമുദാഹൃതം || 17.19 ||

ദാതവ്യമിതി യദാനം ദീയത്യേനുപകാരിണേ |
ദേശേ കാലേ ച പാത്രേ ച തദാനം സാത്ത്വികം സ്മൃതം || 17.20 ||

യത്തു പ്രത്യുപകാരാർഥം ഫലമുദ്ദിശ്യ വാ പുനഃ |
ദീയതേ ച പരിക്ലിഷ്ടം തദാനം രാജസം സ്മൃതം || 17.21 ||

അദേശകാലേ യദാനമപാത്രേഭ്യശ്ച ദീയതേ |
അസത്കൃതമവഹ്ണാതം തത്താമസമുദാഹൃതം || 17.22 ||

ഓം തത്സദിതി നിർദേശോ ബ്രഹ്മണസ്ത്രിവിധഃ സ്മൃതഃ |
ബ്രാഹ്മണാസ്തേന വേദാശ്ച യജ്ഞാശ്ച വിഹിതാഃ പുരാ || 17.23 ||

തസ്മാദോമിത്യുദാഹൃത്യ യജ്ഞദാനതപഃക്രിയാഃ |
പ്രവർത്തന്തേ വിധാനോക്താഃ സതതം ബ്രഹ്മവാദിനാം || 17.24 ||

തദിത്യനദിസന്ധായ ഫലം യജ്ഞതപഃക്രിയാഃ |
ദാനക്രിയാശ്ച വിവിധാഃ ക്രിയന്തേ മോക്ഷകാക്ഷിഭിഃ || 17.25 ||

സദ്ഭാവേ സാധുഭാവേ ച സദിത്യേതത്പ്രയുജ്യതേ |
പ്രശസ്തേ കർമ്മണി തഥാ സച്ഛബ്ദഃ പാർഥ യുജ്യതേ || 17.26 ||

യജ്ഞേ തപസി ദാനേ ച സ്ഥിതിഃ സദിതി ചോച്യതേ |
കർമ്മ ചൈവ തദർഥീയം സദിത്യേവാദിധീയതേ || 17.27 ||

അശ്രദ്ധയാ ഹൃതം ദത്തം തപസ്കൃപ്തം കൃതം ച യത് |
അസദിത്യുച്യതേ പാർഥ ന ച തത്പ്രേത്യ നോ ഇഹ || 17.28 ||

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാസുപനിഷത്തു ബ്രഹ്മവിദ്യായാം യോഗശാസ്ത്രേ
ശ്രീകൃഷ്ണാർജുനസംവാദേ ശ്രദ്ധാന്ത്രയവിഭാഗയോഗോ നാമ സപ്തദശോദ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

|| മോക്ഷസന്നാസയോഗോ നാമ അഷ്ടാദശോധ്യായഃ ||

അർജുന ഉവാച

സന്നാസസ്യ മഹാബാഹോ തത്ത്വമിച്ഛാമി വേദിതും |
ത്യാഗസ്യ ച ഹൃഷീകേശ പൃഥക്ക്കേശിനിഷൂദന || 18.1 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച

കാമ്യാനാം കർമ്മണാം ന്യാസം സന്നാസം കവയോ വിദുഃ |
സർവകർമ്മലത്യാഗം പ്രാഹുസ്ത്യാഗം വിചക്ഷണാഃ || 18.2 ||

ത്യാജ്യം ദോഷവദിത്യേകേ കർമ്മ പ്രാഹുർമനീഷിണഃ |
യജ്ഞദാനതപഃകർമ്മ ന ത്യാജ്യമിതി ചാപരേ || 18.3 ||

നിശ്ചയം ശൃണു മേ തത്ര ത്യാഗേ ഭരതസത്തമ |
ത്യാഗോ ഹി പുരുഷവ്യാഘ്ര ത്രിവിധഃ സമ്പ്രകീർത്തിതഃ || 18.4 ||

യജ്ഞദാനതപഃകർമ്മ ന ത്യാജ്യം കാർയമേവ തത് |
യജ്ഞോ ദാനം തപശ്ചൈവ പാവനാനി മനീഷിണാം || 18.5 ||

ഏതാൻയപി തു കർമാണി സംഗം ത്യക്ത്വാ ഫലാനി ച |
കർതവ്യാനീതി മേ പാർഥ നിശ്ചിതം മതമുത്തമം || 18.6 ||

നിയതസ്യ തു സന്നാസഃ കർമ്മണോ നോപപദ്യതേ |
മോഹാത്തസ്യ പരിത്യാഗസ്താമസഃ പരികീർത്തിതഃ || 18.7 ||

ദുഃഖമിത്യേവ യത്കർമ്മ കായക്ലേശഭയാത്ത്യജേത് |
സ കൃത്യാ രാജസം ത്യാഗം നൈവ ത്യാഗഫലം ലഭേത് || 18.8 ||

കാർയചിത്യേവ യത്കർമ നിയതം ക്രിയത്യേർജുന |
സംഗം തൃക്ത്വാ ഫലം ചൈവ സ ത്യാഗഃ സാത്തീകോ മതഃ || 18.9 ||

ന ദ്വേഷ്യകുശലം കർമ കുശലേ നാനുഷജ്ജതേ |
ത്യാഗീ സത്ത്വസമാവിഷ്ടോ മേധാവി ചരിന്നസംശയഃ || 18.10 ||

ന ഹി ദേഹഭൃതാ ശക്യം തൃക്തും കർമാൺയശേഷതഃ |
യസ്തു കർമഫലത്യാഗീ സ ത്യാഗീത്യഭിധീയതേ || 18.11 ||

അനിഷ്ടമിഷ്ടം മിശ്രം ച ത്രിവിധം കർമണഃ ഫലം |
ഭവത്യത്യാഗിനാം പ്രേത്യ ന തു സന്യാസിനാം ക്വചിത് || 18.12 ||

പഞ്ചൈതാനി മഹാബാഹോ കാരണാനി നിബോധ മേ |
സാംഖ്യേ കൃതാന്തേ പ്രോക്താനി സിദ്ധയേ സർവകർമണാം || 18.13 ||

അധിഷ്ഠാനം തഥാ കർതാ കരണം ച പൃഥഗ്വിധം |
വിവിധാശ്ച പൃഥക്ചേഷ്ടാ ദൈവം ചൈവാത്ര പഞ്ചമം || 18.14 ||

ശരീരവാങ്മനോഭിർയത്കർമ പ്രാരഭതേ നരഃ |
ന്യായം വാ വിപരീതം വാ പഞ്ചൈതേ തസ്യ ഹേതവഃ || 18.15 ||

തത്രൈവം സതി കർതാരമാത്മാനം കേവലം തു യഃ |
പശ്യത്യകൃതബുദ്ധിത്വാന സ പശ്യതി ദുർമതിഃ || 18.16 ||

യസ്യ നാഹങ്കൃതോ ഭാവോ ബുദ്ധിർയസ്യ ന ലിപ്യതേ |
ഹത്യാപി സ ഇമാൻ ലോകാന ഹന്തി ന നിബധ്യതേ || 18.17 ||

ഇത്താനം ജ്ഞേയം പരിജ്ഞാതാ ത്രിവിധാ കർമചോദനാ |
കരണം കർമ കർതേതി ത്രിവിധഃ കർമസംഗ്രഹഃ || 18.18 ||

ഇത്താനം കർമ ച കർതാ ച ത്രിയൈവ ഗുണഭേദതഃ |
പ്രോച്യതേ ഗുണസംഖ്യാനേ യഥാവച്ഛൃണു താൻയപി || 18.19 ||

സർവഭൂതേഷു യേനൈകം ഭാവമവ്യയമീക്ഷതേ |
അവിഭക്തം വിഭക്തേഷു തജ്ജ്ഞാനം വിദ്ധി സാന്ത്വികം || 18.20 ||

പൃഥക്ത്യേന തു യജ്ജ്ഞാനം നാനാഭാവാൻപൃഥഗ്വിധാൻ |
വേത്തി സർവേഷു ഭൂതേഷു തജ്ജ്ഞാനം വിദ്ധി രാജസം || 18.21 ||

യത്തു കൃത്സ്നവദേകസ്തിൻകാർയേ സക്തമഹൈതുകം |
അതത്ത്വാർഥവദൽപം ച തത്താമസമുദാഹൃതം || 18.22 ||

നിയതം സംഗരഹിതമരാഗദ്വേഷതഃ കൃതം |
അഫലപ്രപ്തനാ കർമ യത്തത്സാന്ത്വികമുച്യതേ || 18.23 ||

യത്തു കാമേപ്തനാ കർമ സാഹകാരേണ വാ പുനഃ |
ക്രിയതേ ബഹുലായാസം തദ്രാജസമുദാഹൃതം || 18.24 ||

അനുബന്ധം ക്ഷയം ഹിംസാമനപേക്ഷ്യ ച പൗരൂഷം |
മോഹാദാരഭ്യതേ കർമ യത്തത്ത്വാമസമുച്യതേ || 18.25 ||

മുക്തസംഗോന്മഹംവാദീ ധൃത്യുത്സാഹസമൻവിതഃ |
സിദ്ധ്യസിദ്ധ്യോർനിർവികാരഃ കർതാ സാന്ത്വിക ഉച്യതേ || 18.26 ||

രാഗീ കർമഫലപ്രപ്തൂർലുബ്ധോ ഹിംസാത്മകോശ്രുചിഃ |
ഹർഷശോകാൻവിതഃ കർതാ രാജസഃ പരികീർത്തിതഃ || 18.27 ||

അയുക്തഃ പ്രാകൃതഃ സ്തബ്ധഃ ശരോ നൈഷ്ട്യതികോലസഃ |
വിഷാദീ ദീർഘസൂത്രീ ച കർതാ താമസ ഉച്യതേ || 18.28 ||

ബുദ്ധോർഭേദം ധൃതേശ്ചൈവ ഗുണതസ്ത്രിവിധം ശൃണു |
പ്രോച്യമാനമശേഷേണ പൃഥക്ത്യേന ധനഞ്ജയ || 18.29 ||

പ്രവൃത്തിം ച നിവൃത്തിം ച
കാർയാകാർയേ ഭയാഭയേ |

ബന്ധം മോക്ഷം ച യാ വേത്തി

ബുദ്ധിഃ സാ പാർഥ സാത്തികീ || 18.30 ||

യയാ ധർമ്മധർമ്മം ച കാർയം ചാകാർയമേവ ച |

അയമാവത്പ്രജാനാതി ബുദ്ധിഃ സാ പാർഥ രാജസീ || 18.31 ||

അധർമ്മം ധർമ്മിതി യാ മന്യതേ തമസാവൃതാ |

സർവാർമാൻവിപരീതാംശു ബുദ്ധിഃ സാ പാർഥ താമസീ || 18.32 ||

ധൃത്യാ യയാ ധാരയതേ മനഃപ്രാണേന്ദ്രിയക്രിയാഃ |

യോഗേനാവൃദിച്ചാരിൺയാ ധൃതിഃ സാ പാർഥ സാത്തികീ || 18.33 ||

യയാ തു ധർമ്മകാമാർമാന്ധൃത്യാ ധാരയത്യേർജുന |

പ്രസംഗേന ഫലാകാക്ഷീ ധൃതിഃ സാ പാർഥ രാജസീ || 18.34 ||

യയാ സ്വപ്നം ഭയം ശോകം വിഷാദം മദമേവ ച |

ന വിമുഞ്ചതി ദുർമേധാ ധൃതിഃ സാ പാർഥ താമസീ || 18.35 ||

സുഖം ത്വിദാനീം ത്രിവിധം ശൃണു മേ ഭരതർഷഭ |

അദ്യാസാദ്രമതേ യത്ര ദുഃഖാന്തം ച നിഗച്ഛതി || 18.36 ||

യത്തദഗ്രേ വിഷമിവ പരിണാമേദ്യുതോപമം |

തത്സുഖം സാത്തികം പ്രോക്തമാത്മബുദ്ധിപ്രസാദജം || 18.37 ||

വിഷയേന്ദ്രിയസംയോഗാദ്യത്തദഗ്രേദ്യുതോപമം |

പരിണാമേ വിഷമിവ തത്സുഖം രാജസം സ്മൃതം || 18.38 ||

യദഗ്രേ ചാനുബന്ധേ ച സുഖം മോഹനമാത്മനഃ |

നിദ്രാലസ്യപ്രമാദോത്ഥം തത്താമസമുദാഹൃതം || 18.39 ||

ന തദസ്തി പൃഥിവ്യാം വാ

ദിവി ദേവേഷു വാ പുനഃ |

സത്ത്വം പ്രകൃതിജൈർമുക്തം

യദേഭിഃ സ്യാത്ത്തിഭിർഗുണൈഃ || 18.40 ||

ബ്രാഹ്മണക്ഷത്രിയവിശാം ശൂദ്രാണാം ച പരന്തപ |

കർമാണി പ്രവിഭക്താനി സ്വഭാവപ്രഭവൈർഗുണൈഃ || 18.41 ||

ശമോ ദമസ്തപഃ ശൗചം ക്ഷാന്തിരാർജവമേവ ച |

ഇത്താനം വിഇത്താനമാസ്തിക്യം ബ്രഹ്മകർമ സ്വഭാവജം || 18.42 ||

ശൗര്യം തേജോ ധൃതിർദാക്ഷ്യം യുദ്ധേ ചാപ്യപലായനം |

ദാനമീശ്വരഭാവശ്ച ക്ഷാത്രം കർമ സ്വഭാവജം || 18.43 ||

കൃഷിഗൗരക്ഷ്യവാണിജ്യം വൈശ്യകർമ സ്വഭാവജം |

പരിചർയാത്മകം കർമ ശൂദ്രസ്യാപി സ്വഭാവജം || 18.44 ||

സ്യേ സ്യേ കർമൺയദിരതഃ സംസിദ്ധിം ലഭതേ നരഃ |

സ്വകർമനിരതഃ സിദ്ധിം യഥാ വിന്ദതി തച്ഛൃണു || 18.45 ||

യതഃ പ്രവൃത്തിർഭൂതാനാം യേന സർവമിദം തതം |

സ്വകർമണാ തമദ്യർച്യ സിദ്ധിം വിന്ദതി മാനവഃ || 18.46 ||

ശ്രേയാൻസ്വധർമോ വിഗുണഃ പരധർമാത്സ്യനുഷ്ഠിതാത് |

സ്വഭാവനിയതം കർമ കുർവന്നാപ്നോതി കിൽബിഷം || 18.47 ||

സഹജം കർമ കൗന്തേയ സദോഷമപി ന ത്യജേത് |

സർവാരംഭാ ഹി ദോഷേണ ധൂമേനാഗ്നിരിവാവൃതാഃ || 18.48 ||

അസക്തബുദ്ധിഃ സർവത്ര ജിതാത്മാ വിഗതസ്സുഹഃ |

നൈഷ്ഠർമ്യസിദ്ധിം പരമാം സന്യാസേനാധിഗച്ഛതി || 18.49 ||

സിദ്ധിം പ്രാപ്നോ യഥാ ബ്രഹ്മ തഥാപ്നോതി നിബോധ മേ |

സമാസേനൈവ കൗന്തേയ നിഷ്ഠാ ഇത്താനസ്യ യാ പരാ || 18.50 ||

ബുദ്ധ്യാ വിശുദ്ധയാ യുക്തോ ധൃത്യാത്മാനം നിയമ്യ ച |
ശബ്ദാദീൻവിഷയാംസ്സ്യക്ത്യാ രാഗദ്വേഷൗ വ്യുദസ്യ ച || 18.51 ||

വിവിക്തസേവീ ലഘ്യാശീ യതവാക്കായമാനസഃ |
ധ്യാനയോഗപരോ നിത്യം വൈരാഗ്യം സമുപാശ്രിതഃ || 18.52 ||

അഹങ്കാരം ബലം ദർപം കാമം ക്രോധം പരിഗ്രഹം |
വിമുച്യ നിർമമഃ ശാന്തോ ബ്രഹ്മഭൂയായ കൽപതേ || 18.53 ||

ബ്രഹ്മഭൂതഃ പ്രസന്നാത്മാ ന ശോചതി ന കാങ്ക്ഷതി |
സമഃ സർവേഷു ഭൂതേഷു മദ്ദർശിതി ലഭതേ പരാം || 18.54 ||

ദർശ്യാ മാമഭിജ്ഞാനാതി യാവാൻയശ്ചാസ്മി തത്ത്വതഃ |
തതോ മാം തത്ത്വതോ ഇത്യാത്യാ വിശതേ തദനന്തരം || 18.55 ||

സർവകർമാൺയപി സദാ കുർവാനോ മദ്യപാശ്രയഃ |
മത്പ്രസാദാദവാപ്നോതി ശാശ്വതം പദമവ്യയം || 18.56 ||

ചേതസാ സർവകർമാണി മയി സന്യസ്യ മത്പരഃ |
ബുദ്ധിയോഗമുപാശ്രിത്യ മച്ചിത്തഃ സതതം ഭവ || 18.57 ||

മച്ചിത്തഃ സർവദുർഗാണി മത്പ്രസാദാത്തരിഷ്യസി |
അഥ ചേത്ത്വമഹങ്കാരാന ശ്രോഷ്യസി വിനങ്ഷ്യസി || 18.58 ||

യദഹങ്കാരമാശ്രിത്യ ന യോസ്യ ഇതി മൻയസേ |
മിഥൈശ്ച വ്യവസായസ്മേ പ്രകൃതിസ്ത്യാം നിയോക്ഷ്യതി || 18.59 ||

സ്വഭാവജ്ഞന കൗന്തേയ നിബദ്ധഃ സ്വേന കർമണാ |
കർതും നേച്ഛസി യൻമോഹാത് കരിഷ്യസ്യവശോപി തത് || 18.60 ||

ഈശ്വരഃ സർവഭൂതാനാം ഹൃദേശ്ശ്രേർജ്ജുന തിഷ്ഠതി |
ഭ്രാമയൻസർവഭൂതാനി യന്ത്രാരൂഢാനി മായയാ || 18.61 ||

തമേവ ശരണം ഗച്ഛ സർവഭാവേന ഭാരത |
തത്പ്രസാദാത്പരാം ശാന്തിം സ്ഥാനം പ്രാപ്സ്യസി ശാശ്വതം || 18.62 ||

ഇതി തേ ഇണാനമാഖ്യാതം ഗുഹ്യാദ്ഗുഹ്യതരം മയാ |
വിമുശ്യേതദശേഷേണ യഥേച്ഛസി തഥാ കുരു || 18.63 ||

സർവഗുഹ്യതമം ഭൂയഃ ശൃണു മേ പരമം വചഃ |
ഇഷ്ടോഽസി മേ ദ്യവ്യാമിതി തതോ വക്ഷ്യാമി തേ ഹിതം || 18.64 ||

മൻമനാ ഭവ മദ്ഭക്തോ മദ്യാജി മാം നമസ്കൂരു |
മാമേവൈഷ്യസി സത്യം തേ പ്രതിജ്ഞേ പ്രിയോഽസി മേ || 18.65 ||

സർവധർമാൻ പരിത്യജ്യ മാമേകം ശരണം വ്രജ |
അഹം ത്യാ സർവപാപേഭ്യോ മോക്ഷയിഷ്യാമി മാ ശുചഃ || 18.66 ||

ഇദം തേ നാതപസ്തായ നാഭക്തായ കദാചന |
ന ചാശുശ്രൂഷവേ വാച്യം ന ച മാം യോഭ്യസൂയതി || 18.67 ||

യ ഇദം പരമം ഗുഹ്യം മദ്ഭക്തേഷ്ചഭിധാസ്യതി |
ഭക്തിം മയി പരാം കൃത്യാ മാമേവൈഷ്യത്യസംശയഃ || 18.68 ||

ന ച തസ്മാൻമനുഷ്യേഷു കശ്ചിൻമേ പ്രിയകൃത്തമഃ |
ഭവിതാ ന ച മേ തസ്മാദൻയഃ പ്രിയതരോ ഭൂവി || 18.69 ||

അധ്യേഷ്യതേ ച യ ഇമം ധർമ്യം സംവാദമാവയോഃ |
ഇണാനയജ്ഞേന തേനാഹമിഷ്ടഃ സ്യാമിതി മേ മതിഃ || 18.70 ||

ശ്രദ്ധാവാന്നസൂയശ്ച
ശൃണുയാദപി യോ നരഃ |
സോഽപി മുകൃതഃ ശുഭാൻ ലോകാൻ
പ്രാപ്തോയാത്പുൺയകർമണാം || 18.71 ||

കച്ചിദേതച്ഛൂതം പാർഥ ത്വയൈകാഗ്രേണ ചേതസാ |
കച്ചിദജ്ഞാനസംമോഹഃ പ്രനഷ്ടസ്തേ ധനഞ്ജയ || 18.72 ||

അർജുന ഉവാച
നഷ്ടോ മോഹഃ സ്യുതിർലബ്ധോ ത്വത്പ്രസാദാൻമയാച്ഛൂത |
സ്ഥിതോസ്തി ഗതസന്ദേഹഃ കരിഷ്യേ വചനം തവ || 18.73 ||

സഞ്ജയ ഉവാച
ഇത്യഹം വാസുദേവസ്യ പാർഥസ്യ ച മഹാത്മനഃ |
സംവാദമിമമശ്രൗഷമദ്ഭൂതം രോമഹർഷണം || 18.74 ||

വ്യാസപ്രസാദാച്ഛൂതവാനേതദ്ഗുഹ്യമഹം പരം |
യോഗം യോഗേശ്വരാത്കൃഷ്ണാത്സാക്ഷാത്കഥയതഃ സ്വയം || 18.75 ||

രാജൻസംസ്യത്യ സംസ്യത്യ സംവാദമിമദ്ഭൂതം |
കേശവാർജുനയോഃ പുണ്യം ഹൃഷ്യാമി ച മുഹൂർമുഹൂഃ || 18.76 ||

തച്ച സംസ്യത്യ സംസ്യത്യ രൂപമത്യദ്ഭൂതം ഹരേഃ |
വിസ്മയോ മേ മഹാൻ രാജൻഹൃഷ്യാമി ച പുനഃ പുനഃ || 18.77 ||

യത്ര യോഗേശ്വരഃ കൃഷ്ണോ യത്ര പാർഥോ ധനുർധരഃ |
തത്ര ശ്രീർവിജയോ ഭൂതിർധ്രുവാ നീതിർമതിർമമ || 18.78 ||

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാസുപനിഷത്സു ബ്രഹ്മവിദ്യായാം യോഗശാസ്ത്രേ
ശ്രീകൃഷ്ണാർജുനസംവാദേ മോക്ഷസന്യാസയോഗോ നാമ അഷ്ടാദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

|| ഗീതാമാഹാത്മ്യം ||

ധരോവാച

ഭഗവൻ പരമേശാന ഭക്തിരവ്യഭിചാരിണീ |

പ്രാരബ്ധം ഭുജ്യമാനസ്യ കഥം ഭവതി ഹേ പ്രഭോ || 1 ||

ശ്രീ വിഷ്ണുരുവാച

പ്രാരബ്ധം ഭുജ്യമാനോ ഹി ഗീതാഭ്യാസരതഃ സദാ |

സ മുക്തഃ സ സുഖീ ലോകേ കർമണാ നോപലിപ്യതേ || 2 ||

മഹാപാപാദിപാപാനി ഗീതാധ്യാനം കരോതി ചേത് |

കൃചിത്സ്പർശം ന കുർവന്തി നലിനീദലമംബുവത് || 3 ||

ഗീതായാഃ പുസ്തകം യത്ര യത്ര പാഠഃ പ്രവർത്തതേ |

തത്ര സർവാണി തീർമാണി പ്രയാഗാദീനി തത്ര വൈ || 4 ||

സർവേ ദേവാശ്ച ഋഷയോ യോഗിനഃ പന്നഗാശ്ച യേ |

ഗോപാലാ ഗോപികാ വാപി നാരദോദ്ധവപാർഷദൈഃ || 5 ||

സഹായോ ജായതേ ശീഘ്രം യത്ര ഗീതാ പ്രവർത്തതേ |

യത്ര ഗീതാവിചാരശ്ച പഠനം പാഠനം ശ്രുതം |

തത്രാഹം നിശ്ചിതം പൃഥ്വി നിവസാമി സദൈവ ഹി || 6 ||

ഗീതാശ്രയേഹം തിഷ്ഠാമി ഗീതാ മേ ചോത്തമം ഗൃഹം |

ഗീതാജ്ഞാനമുപാശ്രിത്യ ത്രീൻലോകാൻപാലയാമ്യഹം || 7 ||

ഗീതാ മേ പരമാ വിദ്യാ ബ്രഹ്മരൂപാ ന സംശയഃ |

അർധമാത്രാക്ഷരാ നിത്യം സ്യാനീർവാച്യപദാന്തികാ || 8 ||

ചിദാനന്ദേന കൃഷ്ണേന പ്രോക്താ സ്വമുഖതോർജ്ജുനം |
വേദത്രയീ പരാനന്ദാ തത്ത്വാർഥജ്ഞാനസംയുതാ || 9 ||

യോഷ്ടാദശജപോ നിത്യം നരോ നിശ്ചലമാനസഃ |
ജ്ഞാനസിദ്ധിം സ ലഭതേ തതോ യാതി പരം പദം || 10 ||

പാഠേ സമഗ്ര്യസമ്പൂർണേ തതോർധം പാഠമാചരേത് |
തദാ ഗോദാനജം പുൺയം ലഭതേ നാത്ര സംശയഃ || 11 ||

ത്രിഭാഗം പഠമാനസ്തു ഗംഗാസ്നാനഫലം ലഭേത് |
ഷഡംശം ജപമാനസ്തു സോമയാഗഫലം ലഭേത് || 12 ||

ഏകാധ്യായം തു യോ നിത്യം പഠതേ ഭക്തിസംയുതഃ |
രുദ്രലോകമവാപ്നോതി ഗണോ ഭൂത്യാ വസേഷിരം || 13 ||

അധ്യായം ശ്ലോകപാദം വാ നിത്യം യഃ പഠതേ നരഃ |
സ യാതി നരതാം യാവൻമൻവന്തരം വസുന്ധരേ || 14 ||

ഗീതായാഃ ശ്ലോകദശകം സപ്ത പഞ്ച ചതുഷ്ടയം |
ദ്വൗ ത്രീനേകം തദർധം വാ ശ്ലോകാനാം യഃ പഠേന്നരഃ || 15 ||

ചന്ദ്രലോകമവാപ്നോതി വർഷാണാമയുതം ധ്രുവം |
ഗീതാപാഠസമാധുക്തോ മൃതോ മാനുഷതാം വ്രജേത് || 16 ||

ഗീതാഭ്യാസം പുനഃ കൃത്യാ ലഭതേ മൂക്തിമുത്തമാം |
ഗീതേത്യുച്ചാരസംയുക്തോ മ്രിയമാണോ ഗതിം ലഭേത് || 17 ||

ഗീതാർഥശ്രവണാസ്സീസക്തോ മഹാപാപയുതോപി വാ |
വൈകുണ്ഠം സമവാപ്നോതി വിഷ്ണുനാ സഹ മോദതേ || 18 ||

ഗീതാർഥം ധ്യായതേ നിത്യം കൃത്യാ കർമാണി ഭൂരിശഃ |
ജീവൻമൂക്തഃ സ വിജ്ഞേതേ ദേഹാന്തേ പരമം പദം || 19 ||

ഗീതാമാശ്രിത്യ ബഹവോ ഭൂഭുജോ ജനകാദയഃ |
നിർധൂതകൽമഷാ ലോകേ ഗീതാ യാതാഃ പരം പദം || 20 ||

ഗീതായാഃ പഠനം കൃത്യാ മാഹാത്മ്യം നൈവ യഃ പഠേത് |
വ്യഥാ പാഠോ ഭവേത്തസ്യ ശ്രമ ഏവ ഹ്യുദാഹൃതഃ || 21 ||

ഏതൻമാഹാത്മ്യസംയുക്തം ഗീതാഭ്യാസം കരോതി യഃ |
സ തത്ഫലമവാപ്നോതി ദുർലഭാം ഗതിമാപ്നുയാത് || 22 ||

സൂത ഉവാച
മാഹാത്മ്യമേതദ്ഗീതായാ മയാ പ്രോക്ത സനാതനം |
ഗീതാനേ ച പഠേദ്യന്തൂ യദുക്തം തത്ഫലം ലഭേത് || 23 ||

|| ഇതി ഗീതാമാഹാത്മ്യം സമാപ്തം ||